

**VISOKA POSLOVNA ŠKOLA
STRUKOVNIH STUDIJA
ČAČAK**

DIPLOMSKI RAD

Qdt cf c'RF X/g'r t kcxg'gngmt qpunko 'r wgo

Mentor: _____
Profesor: _____

Student: _____
Br.Indeksa: _____

SADRŽAJ

UVOD	5
1. Općenito o porezu na dodatu vrijednost	6
1.1. Pojam, nastanak i cilj poreza na dodatu vrijednost (PDV)	6
1.2. Kratki istorijat poreza na dodatu vrijednost	6
1.3. Zašto PDV u BiH?	7
1.4. Zakonski okvir za PDV u BiH	8
2. Osnovna obilježja PDV-a u BiH	8
3. Načela PDV-a	9
4. Predmet oporezivanja	11
5. Promet dobara i usluga	12
6. Porezni obveznik	17
7. Mjesto prometa dobara	18
7.1. Mjesto prometa usluga	20
8. Nastanak poreske obaveze	21
8.1. Nastanak poreske obaveze na promet dobara	22
8.2. Nastanak poreske obaveze na promet usluga	22
9. Poreska osnovica	23
9.1. Naknadna izmjena poreske osnovice	24
10. Poreska stopa	25
11. Porezna faktura	26
12. Knjigovodstvo	27
13. Period oporezivanja, obračunavanja i plaćanja PDV-a	28
14. Porezna prijava i plaćanje PDV-a	31
15. Postupak kod prijema i obrade PDV-e prijave	33
15. 1. Kreiranje PDV-e prijave i obrasca.....	33

15. 2. Nadležnost za prijem i obradu .PDV-e prijave	33
16. Postupak kreiranja PDV-e prijave.....	33
16. 1. Kreiranje PDV-e prijave	33
16. 2. Štampanje PDV-e prijave.....	34
17. Postupak prijema i evidentiranja PDV-e prijave.....	34
17. 1 . Postupak prijema PDV-e prijave.....	34
17. 2. Formalni pregled PDV-e prijave	36
17. 3. Prijem nove PDV-e prijave.....	37
17. 4. Postupak unosa PDV –e prijave sa bar codom	37
17. 5. Postupak unosa PDV-e prijave manuelno	37
17. 6 . Postupak unosa podataka iz PDV –e prijave	38
17. 7. Postupak unosa podataka iz izmijenjene PDV-e prijave	47
18. Izmjena PDV-e prijave	47
19. Postupak u slučaju nepodnošenja PDV-e prijave	48
20. Čuvanje i arhiviranje PDV-e prijave	48
21. Postupak otklanjanja grešaka sa PDV-e prijava	48
22. Zaključak	49
23. Literatura:	51

UVOD

Istorijski razvoj državnih ili javnih prihoda je vezan za razvoj svake države. Pojam i suština javnih prihoda se može objasniti njihovim mjestom i ulogom u funkcionisanju države i njenih organa. Uspostavljanjem sistema tržišne ekonomije privredni subjekti na tržištu imaju punu samostalnost, uz neznatan uticaj države. Samo prihode u državama sa tzv. novčanom privredom, možemo definisati kao primanja u gotovom novcu u toku jedne godine, koje država troši za podmirenje javnih potreba. Porezi su osnovni oblik ili instrument formiranja javnih prihoda, pokrića budžetskih rashoda i zadovoljavanja javnih potreba. Danas mnogi finansijski teoretičari savremenu državu nazivaju "poreskom državom" jer žele naglasiti kakav značaj za nju imaju porezi. Sadržaj poreza se mijenjao paralelno s promjenama političkih, društveno-ekonomskih i drugih odnosa. Oni su direktan refleks tih odnosa, odnosno sistema. Brojni su autori koji su pokušali da definišu poreze, ali ne postoji jedinstven stav u vezi same definicije poreza.

Definicije poreza prema nekim autorima:

"Porez je davanje u novcu koje država ubire od pojedinaca, na osnovu svoga suvereniteta, bez direktne protivnake, a u cilju pokrivanja javnih tereta". (Gaston Jeze – Žez),

"Porez je onaj dio imetka koji svaki građanin daje državi, stoga da drugi dio sigurno može posjedovati". (Monteskije),

"Porez je novčano davanje fizičkih i pravnih osoba, kao i eventualnih javnih preduzeća, prema njihovoj poreskoj sposobnosti koje ubire javna vlast, oslanjajući se pri tome na svoju silu i to bez direktne protivnake, a u cilju pokrivanja javnih tereta države i ostalih javnih teritorijalnih tijela, ili u cilju intervencije javne vlasti. (Lucien Mehl).

Savremena finansijska teorija je istakla da porezi djeluju na preraspodjelu nacionalnog dohotka te da se porezima daje značajna funkcija u vođenju određene ekonomske politike.

U finansijskoj teoriji i praksi prihvaćena je, uglavnom, podjela poreza na **direktne i indirektne poreze**. Ove dvije grupe poreza razlikuju se na osnovu tog koji se porezi plaćaju prilikom trošenja dohotka - **indirektni porezi** odnosno porezi čije se plaćanje zasniva na izvoru prije trošenja dohotka - **direktni porezi**.

U **indirektni poreze** spadaju: carine, akcize, porez na dodatu vrijednost, putarine prelevmani itd.

Polazeći od značaja pojedinih vrsta indirektnih poreza, a i u pogledu iznosa sredstava koja se obezbjeđuju po osnovu istih, posebnu pažnju i prostor u radu posvetit ću načinu utvrđivanja i naplate poreza na dodatu vrijednost.

1. OPĆENITO O POREZU NA DODATU VRIJEDNOST

1.1. Pojam, nastanak i cilj poreza na dodatu vrijednost (PDV)

Porez na dodanu vrijednost (u daljem tekstu PDV) nije poseban niti novi oblik poreza. PDV je višefazni porez. Plaća se kontinuirano u svim fazama proizvodno-prometnog ciklusa i od svih učesnika u tom prometu.

PDV je u BiH zamijenio dosadašnji (sistem) poreza na promet proizvoda i usluga počev od 01.01.2006.godine.

PDV je porez koji se zaračunava i plaća kontinuirano u svim fazama proizvodno-prometnog ciklusa i od svih učesnika u tom prometu (PDV obveznika).

Cilj oporezivanja porezom na dodatu vrijednost je da se ovim porezom opteretiti samo promet koji služi krajnjoj potrošnji. Generalno se oporezuje svaki promet, ali se poreska obaveza umanjuje za iznos poreskog odbitka. Zato porez na dodatu vrijednost ne opterećuje cjelokupni promet, već samo dodatu vrijednost (višak vrijednosti) zbog čega se i zove porez na dodatu vrijednost.

1.2. Kratki istorijat poreza na dodatu vrijednost

U Evropi među prvim zemljama koje su uvele PDV bile su Francuska i Njemačka kao članice EEZ (Evropske ekonomske zajednice), a zatim 1969.god. Holandija, 1970.god. Luksemburg, 1971.god. Belgija, 1990.god. Finska, 1993.god Italija.

Trenutno se u svijetu u preko 120 zemalja primjenjuje PDV. PDV se primjenjuje u svijetu već 40 godina. Zanimljiv je podatak o dinamici i povećanju broja zemalja koje su uvele PDV.Do (februara) 1991.godine taj porez bio je uveden u 56 zemalja svijeta.Od 1991.god.-2002.godine još 51 zemlja uvela je u svoj fiskalni sistem PDV – kao oblik oporezivanja prometa dobara i usluga. PDV se primjenjuje u svijetu već 40 godina. Među posljednjim evropskim zemljama koje su uvele PDV, su i novoprimitljene članice EU, kao i ostale bivše socijalističke zemlje koje pretenduju za članstvo u Evropskoj uniji.

U širenju EU primjena PDV-a postavljena je kao jedan od osnovnih *uslova* za primanje novih članica.Jačanjem evropskih integracija pojavio se problem *harmonizacije oporezivanja*.Uspostavom zajedničkog tržišta, članice EU su željele unaprijediti privredni razvoj, ubrzati porast životnog standarda, te razviti što bliskije odnose među članicama Unije.Da bi se to ostvarilo bilo je neophodno izvršiti i harmonizaciju zakonodavnih rješenja zemalja članica u pogledu indirektnog oporezivanja u okvirima zajedničkog tržišta.

U cilju harmonizacije sistema indirektnog oporezivanja u EU-Evropskoj uniji, izdano je niz smjernica, od kojih je najznačajnija *šesta smjernica (DIREKTIVA)* koja je značajna za PDV.Ova smjernica kojoj je cilj bio određivanje zajedničke porezne osnove prihvaćena je od 15.05.1977.godine.

Šesta direktiva je postala osnovnom smjernicom (direktivom) za harmonizaciju sistema PDV-a između članica EU.

U zadnjih 10-tak godina, gotovo sve zemlje u tranziciji svjesne i suočene sa ekonomskim i političkim značajem koji Unija ima u Evropi, odlučile su se na *reformu* svojih poreznih sistema u smjeru uvođenja PDV-a.

Tom trendu usvajanja PDV-a priključuje se i BiH.

1.3. Zašto PDV u BiH?

Porezne reforme u BiH idu u pravcu jačanja fiskalnog i finansijskog suvereniteta BiH kao države.

Ta reforma ide u pravcu:

1. prenošenja fiskalnog suvereniteta sa entiteta na državu za *indirektne poreze*,
2. davanje državi finansijskog suvereniteta za finansiranje državnih (zajedničkih) institucija i servisiranje vanjskog duga,
3. uvođenje i primjena sistema PDV-a na nivou države

Obzirom da BiH ide u pravcu približavanja evropskim integracijama i približavanju EU, *uvođenje PDV-a* (koji je i jedan od osnovnih uslova za prijem u EU) i *to na državnom nivou* je suštinski dio ovog procesa reformi.

U osnovne razloge za uvođenje PDV-a u BiH spadaju:

1. izgradnja jedinstvenog ekonomskog prostora,
2. jačanje fiskalnog i finansijskog suvereniteta BiH,
3. uključivanje BiH u međunarodne integracije posebno u EU, što je opet bitan element vanjske politike,
4. sigurnije i veće punjenje budžeta svih teritorijalno-političkih jedinica (što će opet osigurati),
5. stvaranje uslova za uspješno funkcionisanje institucija i izmirenje međunarodnih obaveza BiH,
6. korištenje PDV-a kao instrumenta uspostavljanja makroekonomske stabilnosti na jedinstvenom tržištu,
7. kreiranje uslova da država uspješno vodi spoljnotrgovinsku i carinsku politiku,
8. efikasnija borba protiv korupcije na nivou BiH, odnosno smanjenje porezne evazije,
9. kao faktor reintegracije privrede BiH.

Nadležnosti u oblasti indirektnog oporezivanja na državnom nivou povjerene su **UIO** – Upravi za indirektno oporezivanje kao nezavisnoj instituciji na državnom nivou.

Prema Zakonu o sistemu indirektnog oporezivanja, sav prihod od indirektnog oporezivanja koji prikuplja UIO se uplaćuje na jedinstveni račun, sa kojeg će se vršiti redovna distribucija i državnom budžetu, kao i entitetima (FBiH, RS) i Distriktu Brčko (na osnovu njihovog udjela u krajnjoj potrošnji).

1.4. Zakonski okvir za PDV u Bosni i Hercegovini

Zakonom o porezu na dodatnu vrijednost ("Sužbeni glasnik BiH br: 9/05 i 35/05) uvodi se obaveza i reguliše sistem plaćanja poreza na dodanu vrijednost u Bosni i Hercegovini.

Pravilnik o primjeni zakona o porezu na dodanu vrijednost (Sl. glasnik 93/05 i 21/06).

Zakon o sistemu indirektnog oporezivanja u BiH (Sl. glasnik BiH 44/03, 52/04).

Zakon o uplatama na jedinstveni račun i raspodjelu prihoda (Sl. Glasnik 55/04).

2. OSNOVNA OBILJEŽJA PDV- a u BIH

Uvođenje PDV-a, u cilju fiskalne transformacije u BiH, uslovljeno je ukupnom ekonomskom, političkom i socijalnom situacijom na prostoru BiH.

Neki od ključnih aspekata koji su relevantni u kontekstu razumijevanja uvođenja PDV-a u našoj zemlji su. Prije svega, političko okruženje koje je pored domaće javnosti pod velikim uticajem međunarodne zajednice. Pokazatelj o distribuciji dohotka zaslužuje najviše pažnje u analizi socijalnog okruženja, kao jednog od aspekata za uvođenje PDV-a. Od ekonomskih indikatora u procesu uvođenja PDV-a potrebno je obratiti pažnju na udio neregistrovane ekonomije u društvenom bruto proizvodu, visok trgovinski deficit, udio investicionih dobara u ukupnom uvozu i sl.

- potrošnog oblika
- sa kreditnom metodom prikupljanja poreza
- porezna osnovica se određuje prema načelu odredišta
- sa jednom poreznom stopom od 17%

Sam naziv *poreza na dodanu vrijednost* upućuje na to da se u prometnim transakcijama između poreznih obveznika *oporezuje samo dodana vrijednost*.

U cjelini sistema PDV-a svaki učesnik u prometu obračunava i stiče obavezu za plaćanje PDV-a na onu vrijednost koju je dodao u toj fazi prometa. Oporezivanje dodatne vrijednosti u pojedinim fazama prometa se, međutim, postiže tek *indirektno*, kroz mehanizam priznavanja odbitka ulaznog poreza.

Na ovaj način PDV je neutralan za porezne obveznike, a ukupni poreski teret snosi *krajnji potrošač*.

U sistemu PDV-a susrećemo se sa terminima (pojmovima) izlaznog i ulaznog poreza tj. PDV-a.

3. NAČELA PDV-a

Promet dobara i usluga oporezuje se prema načelu odredišta, što znači da se dobra i usluge oporezuju tamo gdje se i troše, bez obzira na to da li su proizvedena u toj zemlji ili su uvezena. Iz navedenog proizilazi da se načelo odredišta naziva još i načelo potrošnje. Ovdje je neophodno naglasiti da se načelo odredišta dosljednije primjenjuje pri oporezivanju dobara, dok se pri oporezivanju usluga u međunarodnoj razmjeni, uglavnom, prioritarno primjenjuje načelo porijekla, tj. načelo mjesta obavljanja usluge. S obzirom na to da su pored političkih i socijalnih faktora, fiskalni razlozi odlučujući u određivanju visine poreske stope, *promet dobara i usluga na teritoriji BiH oporezuje se standardnom stopom 17% i stopom 0% za izvoz.*

1. Načelo odredišta

2. Načelo dodane vrijednosti

3. Načelo izlaznog PDV-a

4. Načelo ulaznog PDV-a

1. Sam naziv *poreza na dodanu vrijednost* upućuje na to da se u prometnim transakcijama između poreznih obveznika *oporezuje samo dodana vrijednost.*

U cjelini sistema PDV-a svaki učesnik u prometu obračunava i stiče obavezu za plaćanje PDV-a na onu vrijednost koju je dodao u toj fazi prometa.

2. *Izlazni PDV* je PDV obračunat na prodaju dobara i usluga. Izlazni PDV iskazuju PDV obveznici na svojim izlaznim fakturama prilikom prodaje dobara i usluga.

3. *Ulazni PDV* je PDV obračunat na nabavke dobara i usluga.

Suština sistema PDV-a je *moćnost odbitka ulaznog poreza* (pretporeza).

Znači, utvrđivanje porezne obaveze za određeni porezni period (od mjesec dana) PDV obveznici vrše tako da iznos ukupnog (mjesečnog) izlaznog PDV-a (znači onaj po izdatim izlaznim fakturama) umanje za ukupan (mjesečni) iznos ulaznog PDV-a (dakle, onog koji je obračunat na primljenim-ulaznim fakturama).

VAŽNO je napomenuti da PDV obveznik prilikom utvrđivanja svoje obaveze, *može odbiti ulazni PDV samo* ako je taj ulazni PDV obračunao registrovani porezni obveznik-obveznik koji je u sistemu PDV-a.

Napomena: *Plaćanje* ulazne fakture dobavljaču – pa dakle i tog *ulaznog* PDV-a *nije uslov* mogućnosti odbitka ulaznog PDV-a, tj. *ulazni* PDV ne mora biti plaćen, ali za ostvarenje prava na odbitak ulaznog PDV-a *mora postojati* POREZNA FAKTURA – sa svim zakonom propisanim elementima.

<u>Faktura</u>
Drvo 100
<u>PDV 17</u>
Ukupno 117

<u>PDV prijava</u>
Izlazni PDV 17
<u>Ulazni PDV 0</u>
PDV dug 17

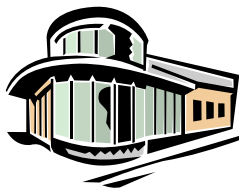
Pilana

<u>Faktura</u>
Stolica 200
<u>PDV 34</u>
Ukupno 234

<u>PDV prijava</u>
Izlazni PDV 34
<u>Ulazni PDV 17</u>
PDV dug 17

Fabrika namješta

Gotovinski račun

1 stolica= 468,00 KM
(400,00 + 68,00 PDV)

PDV prijava

Izlazni PDV 68
<u>Ulazni PDV 34</u>
PDV dug 34

Maloprodaja namještaja

Stolica

Znači, oporezivanje dodane vrijednosti u pojedinim fazama prometa se, postiže tek indirektno, kroz mehanizam priznavanja odbitka ulaznog poreza. Na ovaj način PDV je neutralan za poreznog obveznika, a ukupni poreski teret snosi krajnji potrošač. Na kraju poreznog perioda vrši se utvrđivanje porezne obaveze na slijedeći način:

Od ukupnog izlaznog PDV (obračunatog po izlaznim fakturama) vrši se oduzimanje ulaznog PDV-a (obračunatog na primljenim fakturama) za određeni porezni period.

Dobijena razlika može biti u vidu obaveze za uplatu PDV-a (kada je izlazni PDV veći od ulaznog PDV-a) ili ta razlika može biti u vidu prava poreznog obveznika za povrat PDV-a (u slučaju da je izlazni PDV manji od ulaznog PDV-a).

Ako je **IZLAZNI PDV > ULAZNI PDV = OBAVEZA ZA UPLATU**

Ako je **IZLAZNI PDV < ULAZNI PDV = PRAVO NA POVRAT**

4. PREDMET OPOREZIVANJA

Prema redovnom i najčešćem slučaju oporezivanja, porez na dodatu vrijednost porezni obveznik plaća na promet svih dobara (proizvoda, robe, nekretnina, i sl.) i na sve usluge izvršene u Bosni i Hercegovini uz naknadu baveći se privrednom djelatnošću. Prema članu 3. ZPDV –u (" Službeni glasnik BiH" br:9/05 i 35/05) PDV se plaća na:

- **promet dobara i usluga** koje poreski obveznik, u okviru obavljanja svojih djelatnosti izvrši na teritoriji BiH uz naknadu

- **uvoz dobara u BiH**

Ovaj član propisuje opšte pravilo da je svaki promet dobara i usluga koje poresni obveznik, izvrši na teritoriji BiH u okviru obavljanja svoje djelatnosti, te uvoz dobara oporeziv PDV-om. Kod definisanja predmeta oporezivanja navodi se da je predmet oporezivanja onaj promet koji se izvrši uz naknadu. Ta naknada je najčešće u novčanom obliku ali i ne mora biti. Naknada može biti ostvarena npr. u vidu prijema drugih dobara ili usluga i to je opet oporezivi promet (član 20. ZPDV) i podliježe oporezivanju (po tržišnoj vrijednosti tih dobara i usluga).

Prema članu 3. ZPDV uvoz dobara u BiH je uvijek oporeziv, osim ukoliko se ne radi o privremenom uvozu, posebnim postupcima ili tranzitu (član 11. ZPDV).

Obaveza plaćanja PDV – a na uvezena dobra nastupa istovremeno sa obavezom plaćanja carinskog duga.

Prema ZPDV kod uvoza – obaveznik plaćanja PDV – a je primalac dobara, odnosno carinski dužnik.

Napomena: U članu 3. ZPDV kao predmet oporezivanja navodi se samo uvoz dobara ali **ne** i uvoz usluga u BiH. Razlog za to leži u specifičnom poreznom tretmanu usluga u sistemu PDV – a. Za razliku od oporezivanja dobara gdje prevladava princip odredišta (tj. mjesta korištenja) pri oporezivanju usluga prevladava princip porijekla (tj. mjesta izvršenja usluge).

5. PROMET DOBARA I USLUGA

Prema opštoj definiciji, promet dobara je prenos prava raspolaganja na materijalnim stvarima- dobrima licu koje tim dobrima može raspolagati kao vlasnik.

Prema odredbama člana 4. ZPDV "**PROMET DOBARA** je i prenos prava raspolaganja na stvarima (dobrima) licu koje tim dobrima može raspolagati kao vlasnik."

Dobrima se smatraju i voda, el. energija, plin, toplotna energija i sl.

Formulacija prometa dobara (data u čl. 4 stav 1 ZPDV) upućuje na to da za postojanje " prometa dobrima " u smislu ZPDV *nije neophodna promjena vlasništva nad dobrima*, iako će se u većini slučajeva raditi upravo o promjeni vlasništva.

Smatra se da je u smislu ZPDV, promet dobara nastao onda kada je kupcu *omogućeno da raspolože* nekim dobrom, čak i ako je vlasničko pravo nad tim dobrom u vlasničko-pravnom smislu.

Dobar primjer je **FINANSIJSKI LIZING** – gdje ne dolazi do prenosa vlasništva nad dobrom koje je predmet lizinga, *ali je ipak obavljen promet.*

Prema odredbama člana 4. ZPDV prometom dobara smatra se i:

1. Prenos prava raspolaganja na dobrima uz naknadu na osnovu odluke državnog organa
2. Isporuka dobara po ugovoru na osnovu kojeg se plaća provizija pri prodaji ili kupovini dobara
3. Isporuka dobara na osnovu ugovora o iznajmljivanju na određeni period na osnovu kupoprodajnog ugovora s odgođenim plaćanjem kojim je predviđeno da se pravo vlasništva prenosi najkasnije otplatom posljednje rate
4. Prenos prava raspolaganja na novosagrađenim građevinskim objektima ili ekonomski djeljivim cjelinama u okviru tih objekata
5. Prenos poslovne imovine poreskog obveznika od strane ovlaštenog lica, uključujući likvidatore, stečajne upravnike i nadzornike, osim slučajeva iz stava 2. člana 7 Zakona
6. Upotreba dobara poreskog obveznika u vanposlovne svrhe
7. Razmjena dobara za druga dobra ili usluge

U članu 4. stav 3. tačka 1. ZPDV navodi se da se prometom dobara u smislu Zakona smatra i:

- *prenos prava raspolaganja na dobrima uz naknadu na osnovu odluke državnog organa, organa lokalne samouprave ili na osnovu zakona*

Nije neuobičajeno da se na osnovu posebne odluke državnog organa ili tijela, ili na osnovu zakona vrši prenos prava raspolaganja, pa i samog vlasništva nad nekim dobrom.

Svako dobro koje iz bilo kojeg razloga, na osnovu odluke nekog državnog organa (BiH, FBiH, RS) ili organa lokalne uprave (opštine), ili pak, na osnovu nekog zakonskog akta, *promijeni korisnika prava raspolaganja* (ne nužno i vlasnika, mada se i to, najčešće dešava u takvim situacijama) *uz određenu naknadu* smatra se PREDMETOM OPOREZIVANJA.

Oporezivim se smatraju i isporuke dobara za potrebe robnih rezervi, s obzirom na to da nisu oslobođene plaćanja PDV-a po ZPDV. Ako bi se desio slučaj u kojima državni organi ili tijela prenose pravo raspolaganja nad svojim dobrima na *druge državne organe i tijela*, to se NE BI SMATRALO PROMETOM koji se oporezuje, imajući u vidu odredbe čl. 12 stav 6. ZPDV.

Prema toj odredbi, državni i dr. organi se NE SMATRAJU poreznim obveznicima za promet koji obavljaju u okviru djelatnosti i transakcija zbog kojih su i osnovani. Ukoliko bi isti obavljali bilo kakav promet po tržišnim principima, odnosno kao konkurencija profitnim subjektima, onda bi se i ti organi smatrali obveznicima PDV-a na takav promet.

- *Prema članu 4. stav 3. tačka 2. ZPDV* prometom dobara smatra se i isporuka dobara po ugovoru na osnovu kojeg se plaća provizija pri prodaji ili kupovini dobara

Ovdje se najčešće radi o prometu dobara po osnovu ugovora o *komisionu*, odnosno po osnovu ugovora o posredovanju. Kod komisionih poslova, komisionar nastupa u vlastito ime a za tuđi račun.

Kod posredovanja, posrednik nastupa i za tuđe ime i za tuđi račun (Ovo je bitno imati na umu zbog člana 12. ZPDV gdje je kao porezni obveznik definisano “ *lice u čije ime i za čiji račun se vrši promet dobara...* ” ali i “ *lice koje vrši promet dobara ... u svoje ime a za račun drugog lica.* ”)

- *Prema odredbama člana 4. stav 3. tačka 3. ZPDV* prometom dobara smatra se i isporuka dobara na osnovu ugovora o iznajmljivanju na određeni period na osnovu kupoprodajnog ugovora s odgođenim plaćanjem kojim je predviđeno da se pravo vlasništva prenosi najkasnije otplatom posljednje rate

Ovdje se radi o **FINANSIJSKOM (KAPITALNOM) LIZINGU**, ali opet, ne o svakom, nego samo o onom gdje je *ugovorom predviđeno* da se pravo vlasništva prenosi otplatom posljednje rate.

- *Prema odredbama člana 4. stav 3. tačka 4. ZPDV* prometom dobara smatra se i prenos prava raspolaganja na novosagrađenim građevinskim objektima ili ekonomski djeljivim cjelinama u okviru tih objekata

Znači, prema odredbama ZPDV, PDV-om se oporezuju *samo* novoizgrađeni građevinski objekti (ili ekonomski djeljive cjeline u okviru tih objekata) – i to kod *prvog prenosa* prava raspolaganja nad njima, dok svaki daljni prenos tih građevinskih objekata ili pojedinih njihovih dijelova (npr: stana u okviru stambene zgrade) *nije oporezovan PDV-om* nego, obično, posebno propisanim porezom na promet nekretnina (npr: u FBiH propisima kantona i sl.).

- *Prema odredbama člana 4. stav 3. tačka 5. ZPDV prometom dobara* smatra se i prenos poslovne imovine poreskog obveznika od strane ovlaštenog lica, uključujući likvidatore, stečajne upravnike i nadzornike, osim slučajeva iz stava 2. člana 7 Zakona.
- *Prema odredbama člana 4. stav 3. tačka 6. ZPDV prometom dobara* smatra se i upotreba dobara poreskog obveznika u vanposlovne svrhe.

ZPDV ne zabranjuje korištenje dobara u vanposlovne svrhe, nego samo zahtijeva da se i takav promet oporezuje na način na koji bi se oporezovao i svaki drugi oporezivi promet.

Članom 5. stav 1. ZPDV regulisano je da " Kada dobra koja čine dio njegove poslovne imovine porezni obveznik

- Koristi u privatne svrhe ili privatne svrhe svojih uposlenika
- Kada dobrima raspolaže besplatno ili uz smanjenu naknadu ili
- Koristi robu u svrhe koje nisu povezane sa njegovim poslovnim djelatnostima
- Ako se PDV na dobra koja su u pitanju, ili njihove sastavne dijelove može u potpunosti ili djelimično odbiti, takva upotreba ili raspolaganje smatra se prometom dobara izvršenim uz naknada.

To znači, ukoliko je porezni obveznik ova dobra (koja koristi u vanposlovne svrhe) nabavio od drugog poreznog obveznika koji mu je zaračunao PDV, te ako on za taj ulazni PDV može (odnosno ako je ranije mogao) ostvariti pravo na odbitak ulaznog poreza ili dijela ulaznog poreza, na ta dobra koja daje ili koristi u vanposlovne svrhe u nabrojanim slučajevima *dužan je obračunati PDV.*

Izuzetno od stava 1 ovog člana, *ne smatra se prometom dobara uz naknadu:*

1. Besplatno davanje poslovnih uzoraka kupcima ili budućim kupcima u uobičajenim količinama za tu namjenu – pod uslovom da ih ti kupci ili potencijalni kupci ne stave u prodaju, odnosno da su u obliku koji onemogućava njihovu prodaju i da se ta davanja vrše za namjene unapređenja prodaje.
2. Davanje poklona male vrijednosti (20 KM) u svrhu unapređivanja poslovne djelatnosti poreskog obveznika - ako se oni daju samo povremeno i ako se ne daju istim licima.

To su npr: pokloni sa oznakom preduzeća (kalendari, rokovnici...)

- *Prema odredbama člana 4. stav 3. tačka 7. ZPDV prometom dobara smatra se i razmjena dobara za druga dobra ili usluge*

To znači da oporezivanju podliježe i promet dobara kod kojeg se ne ostvaruje naknada u novcu, nego u drugim dobrima ili uslugama. Taj promet tj. razmjena obično je dogovorena prije početka, a može i naknadno doći do dogovora o izmirenju dugovanja putem razmjene. Dobar primjer, je razmjena dobara po principu “staro za novo” gdje se jedan dio naknade za “novo” dobro koje se isporučuje “pokriva” ustupanjem “starog” dobra, dok se ostatak namiruje u novcu.

Odredbama čl. 6 ZPDV regulisana je **UPOTREBA LIČNO PROIZVEDENIH DOBARA, PROMJENA SVRHE I ZADRŽAVANJE DOBARA NAKON PRESTANKA POSLOVANJA**

PROMETOM DOBARA UZ NAKNADU SMATRA SE I:

1. Stavljanje u vlastitu upotrebu dobara koje obveznik proizvodi, izgrađuje, obrađuje, kupuje ili uvozi u okviru obavljanja svojih poslovnih djelatnosti

- a) *PRIMJER:* Porezni obveznik je za proizvodnju, preradu, doradu, izgradnju i sl. određenog dobra utrošio neka ulazna dobra, na koja je platio PDV – koji je koristio kao ulazni porez. Uzimanjem takvih dobara za vlastitu upotrebu, porezni obveznik sam postaje “*sljedeći*” učesnik u proizvodno – prometnom lancu, pa je neophodno da se i takav (“interni”) promet tretira kao oporezivi promet, isto kao što bi se desilo da je isti obveznik ista dobra isporučio nekom drugom uz naknadu.
- b) Osim uzimanja dobara iz vlastite proizvodnje, oporezivim prometom se smatra i uzimanje za vlastitu upotrebu onih dobara koje porezni obveznik “kupuje ili uvozi u okviru svojih poslovnih djelatnosti.”

PRIMJER: Ovdje se može raditi o obvezniku – trgovcu koji je kupio ili uvezao određenu robu, a zatim je uzeo za vlastitu upotrebu u bilo koje poslovne svrhe.

Npr: izuzimanje robe radi njenog korištenja kao opreme za obavljanje vlastite djelatnosti, izuzimanje potrošnog materijala za vlastite potrebe sa vlastitog veleprodajnog ili maloprodajnog mjesta, korištenje sredstava za čišćenje i održavanje sa skladišta itd...

2. Zadržavanje dobara nakon prestanka obavljanja djelatnosti ili nakon prestanka registracije, a za koja je ulazni porez u potpunosti ili djelimično odbijen takođe se smatra oporezivim prometom.

Prestanak obavljanja djelatnosti, kao i prestanak registracije nekog subjekta za PDV, imaju obilježje krajnje potrošnje dobara koja su u tom trenutku zatečena kod tog subjekta. Ukoliko je dotični subjekt, na ta dobra prethodno koristio pravo na odbitak ulaznog poreza, oporezivanje zatečenih dobara (po tržišnoj vrijednosti čl. 20 stav 6) će to “PONIŠTITI”.

Npr: Zadržavanje dobara u prednjem smislu, pa time i obaveza oporezivanja nastaje (npr):

- na dobra koja pripadaju “vlasnicima” u vidu likvidacionog ostatka
- na dobra koja “ostaju” vlasniku samostalne radnje po prestanku obavljanja djelatnosti
- na dobra koja “ostaju” na raspolaganju onom subjektu (pravnom licu ili radnji) koji se briše iz registra poreznih obveznika, mada nastavlja obavljati djelatnost.

3. korištenje dobara za koja je ulazni porez u potpunosti ili djelimično odbijen, a koja obveznik u potpunosti ili djelimično koristi u svrhe obavljanja djelatnosti koje su oslobođene od plaćanja PDV-a.

Ukoliko porezni obveznik promijeni namjenu nekom dobru, koje je nabavio i koristio za potrebe bavljenja djelatnostima koje *nisu* oslobođene poreza, te ako je ulazni porez od tog dobra iskoristio (u potpunosti ili djelimično) za odbitak, pa to dobro počne naknadno koristiti za namjene i u svrhu djelatnosti na koje se neće plaćati PDV I na koje se *ne priznaje ni ulazni porez smatra se* da je napravljen *oporezivi promet* i na to dobro teba obračunati PDV.

Odredbama čl. 8. i 9. ZPDV regulisan je promet usluga.

Prema odredbama člana 8. ZPDV Prometom usluga, smatraju se svi poslovi i radnje izvršene u okviru obavljanja privredne djelatnosti, a koji ne čini promet dobara iz člana 4-7 ovog zakona.

Prometom usluga smatra se:

1. prijenos i ustupanje autorskih prava, patnata, licenci, zaštitnih znakova, kao i drugih imovinskih prava (u daljem tekstu:imovinska prava);
2. pružanje usluga uz naknadu na osnovu odluke državnog organa, organa lokalne samouprave ili na osnovu zakona;
3. pružanje usluga koje poreski obveznik bz naknade izvrši u vanposlovne svrhe osnivača, zaposlenih i drugih lica;
4. razmjena usluga za druga dobra ili usluge.

Prema odredbama člana 9. ZPDV Prometom usluga uz naknadu smatra se i:

1. upotreba dobara koja čine dio poslovne imovine, za vanposlovnu upotrebu poreskog obveznika, zaposlenih ili drugih lica, kada je PDV na takva dobra moguće u potpunosti ili djelomično odbiti;
2. pružanje usluga koje poreski obveznik izvši bez naknade ili uz smanjenu naknadu u vanposlovne svrhe osnivača, zaposlenih i drugih lica ili u svrhe koje nisu povezane s njegovim poslovanjem;
3. pružanje usluga koje poreski obveznik vrši u svrhe njegovog poslovanja, kada PDV na takvu uslugu, da je pruža drugi poreski obveznik, ne bi bilo moguće u potpunosti odbiti.

6. POREZNI OBVEZNIK

Poreski obveznik je svako lice koje samostalno obavlja privrednu djelatnost. Pod pojmom djelatnosti, podrazumijeva se djelatnost proizvođača, trgovca ili pružaoca usluga koja se vrši s ciljem ostvarivanja prihoda, uključujući i djelatnosti eksploatacije prirodnih bogatstava, poljoprivrede, šumarstva i profesionalnih djelatnosti. Pod „privrednom djelatnošću“ podrazumijeva se iskorištavanje imovine ili imovinskih prava u svrhu ostvarivanja prihoda. Poreski obveznik je lice koje samostalno obavlja promet dobara i usluga, u okviru obavljanja privredne djelatnosti. Samostalno obavljanje djelatnosti prometa dobara i usluga ili kod uvoza dobara, podrazumijeva obavljanje djelatnosti za sopstveni račun, o svom trošku i na sopstvenu odgovornost. Poreski obveznik može biti i lice koje samostalno obavlja promet dobara i usluga u okviru svoje djelatnosti ako se dobrovoljno registruje kao obveznik PDV-a.

Lica koja podliježu plaćanju PDV-a:

1. **Obveznici PDV-a**
2. **Porezni zastupnik/primalac usluga**
3. **Svako lice koje iskaže PDV na fakturi**
4. **Carinski dužnik – primalac dobra**
5. **Primalac dobara i usluga povezanih sa izgradnjom nepokretne imovine.**

1. Sva pravna i fizička lica koja vrše promet dobara ili usluga na koje se zaračunava PDV i čiji ukupan godišnji oporezivi promet prelazi 50.000 KM.
2. **Porezni zastupnik**-koje imenuju oni poreski obveznici koji u BiH nemaju sjedište ni stalnu poslovnu jedinicu a koji vrše promet dobara i usluga u BiH.

Napomena: Taj poreski zastupnik mora biti registrovani PDV obveznik.

U slučaju da određene usluge (navedene u čl. 15. stav 2.) izvrše poreski obveznici koji nemaju sjedište u BiH i koji nisu imenovali svog poreznog zastupnika u BiH obveznik je **primalac usluga**.

3. To znači da svako lice koje iskaže PDV u svojoj fakturi ili drugom dokumentu koji služi kao faktura, pa i ako nije obveznik PDV-a (što znači da je u tom slučaju neovlašteno obračunao) ali ga je ipak, dužan uplatiti, s tim da se onome koji primi takvu fakturu taj PDV ne priznaje kao ulazni porez, čak i ako ga je platio takvom dobavljaču.
4. Carinski dužnik – primalac dobra, prilikom uvoza to je primalac uvoznih dobara, odnosno carinski dužnik određen u skladu sa carinskim propisima.
5. Primalac dobara i usluga povezanih sa izgradnjom nepokretne imovine.

Prema odredbama člana 12. ZPDV država i njeni organi, entitetski organi, organi Distrikta Brčko i lokalne samouprave, kao i pravna lica osnovana u skladu sa zakonom s ciljem obavljanja poslova iz djelokruga organa uprave *ne smatraju se obveznicima* u smislu ZPDV *ako* obavljaju promet dobara i usluga u okviru djelatnosti i transakcija u koje ulaze kao organi uprave.

Međutim, ako svi naprijed nabrojani državni organi obavljaju promet dobara i usluga a takav promet dobara i usluga ili transakcija predstavlja konkurenciju firmama u privatnom vlasništvu onda *se smatraju obveznicima* PDV-a.

7. MJESTO PROMETA DOBARA

Određivanje mjesta prometa dobara, odnosno mjesta prometa usluga u sistemu poreza na dodatu vrijednost ima veliko značenje jer prema mjestu prometa obveznici poreza na dodatu vrijednost za određeni promet utvrđuju podliježe li taj promet oporezivanju prema propisima Bosne i Hercegovine.

Prema *odredbama člana 14. ZPDV* PDV se obračunava, naplaćuje i plaća namjestu prometa dobrima i uslugama, a Bosna i Hercegovina smatra se jednim mjestom za vršenje prometa.

Sa aspekta javnih prihoda, to znači da se svi prihodi od PDV-a u BiH prikupljaju kao *jedinstveni prihodi*

Za mjesto prometa smatra se da je u BiH ako je to mjesto:

- gdje se dobra nalaze u trenutku slanja ili prijevoza do primaoca ili, po njegovom nalogu, do trećeg lica, ako dobra šalje ili prevozi isporučilac, primalac ili treće lice, po njegovom nalogu

Znači, kod klasične prodaje, mjestom oporezivanja PDV-om se smatra *mjesto gdje se to dobro nalazi* u trenutku njegove isporuke (otpreme odnosno početka prevoza).

Pri tome je sasvim svejedno da li se ta dobra otpremaju ili prevoze do primaoca ili po njegovom nalogu do nekog trećeg lica. Isto tako je svejedno da li samu otpremu ili prevoz tih dobara vrši isporučilac, primalac ili neko reće lice.

Primjer: Lice iz Zvornika je sa svog skladišta u Sarajevu isporučilo robu (frižidere) licu iz Trebinja. Kupac je preuzeo robu na licu mjesta (dakle u skladištu u Sarajevu) i otpremiće je u Trebinje vlastitim prevozom.

Mjesto oporezivanja je Sarajevo – jer je to mjesto odakle je izvršena isporuka.

U ovom slučaju, mjesto isporuke dobara kao kriterij za određivanje mjesta oporezivanja, *nije bitno* za način obračunavanja i plaćanja PDV-a, jer bi se po ZPDV isti PDV i na isti način uplaćivao u slučaju da je isporuka izvršena u Zvorniku, Trebinju ili bilo kojem drugom mjestu u BiH. Mjesto prometa bi bilo donekle bitno da se radi o kupcu-građaninu, jer (ZPDV) postoji potreba posebnog evidentiranja i prijavljivanja PDV-a koji se odnosi na krajnju potrošnju – a za potrebe raspodjele javnih prihoda (od PDV-a unutar BiH) sa Jedinstvenog računa (javnih prihoda).

Ukoliko se dobra isporučuju primaocu ili po njegovom nalogu trećem *radi izvoza*, takav promet *ne podliježe oporezivanju* po ZPDV, znači - KOD IZVOZA DOBARA MJESTO ISPORUKE DOBARA NIJE MJESTO OPOREZIVANJA

Primjer: Lice iz Sarajeva vrši otpremu namještaja kupcu u Ljubljani (Slovenija).

U ovom slučaju mjesto otpreme nije i mjesto nastanka porezne obaveze, jer se isporuka vrši radi izvoza, pa se ni oporezivanje te isporuke ne vrši (u BiH) po ZPDV.

- ugradnje ili montaže dobara, ako se ona ugrađuju ili montiraju od strane isporučioaca, primaoca ili po njegovom nalogu, od strane trećeg lica

Znači, bitno je mjesto gdje se vrši ugradnja ili montaža tih dobara – a sasvim je svejedno ko vrši taj posao.

Primjer: Alarmne uređaje koji su uvezeni iz Italije, po nalogu glavnog izvođača iz Sarajeva, izvođač iz Mostara ugrađuje licu-naručiocu iz Trebinaja, u njegov objekat koji se nalazi u Livnu. Obzirom da se dobra-alarmni uređaji ugrađuju u objekat koji se nalazi u Livnu, mjestom oporezivanja smatra se Livno.

- gdje se dobra nalaze u trenutku isporuke, ako se dobra isporučuju bez otpreme, odnosno prevoza

Promet dobara može se vršiti i bez njihove fizičke otpreme, prevoza i sl.

Primjer: isporuka *новоизграђених некретнина* (bez obzira na njihovu namjenu) ili dijelova takvih nekretnina (poslovnih prostora, stanova i dr.), vrši se u *mjestu gdje se takva nekretnina nalazi*, pa se i mjestom oporezivanja takve nekretnine PDV-om smatra *mjesto gdje se ona nalazi* u trenutku njene isporuke primaocu. (čl. 14. stav 2 tač. 3 ZPDV). Znači – ovo vrijedi za slučaj ako se nekretnina nalazi u BiH.

Međutim, ako bi se nekretnina nalazila *izvan BiH*, onda se oporezivanje ne bi vršilo po ZPDV u BiH, nego po poreznom zakonu druge zemlje (gdje je nekretnina).

- gdje dobra ulaze u carinsko područje BiH

Kod uvoza dobara u carinsko područje BiH, mjestom oporezivanja smatra se mjesto gdje su dobra prešla carinsku liniju, odnosno mjesto gdje su dobra ušla u carinsko područje BiH (čl. 14. stav 2. tač. 4. ZPDV). Znači, mjestom oporezivanja pri uvozu dobara u BiH smatra se *mjesto carinjenja* uvezenih dobara (ukoliko ta dobra podliježu carinjenju), odnosno mjesto gdje bi se vršilo carinjenje tih dobara (za uvezena dobra koja ne podliježu carinskom dugu).

Primjer: Lice iz Bihaća za potrebe neke fabrike iz Bihaća, naručilo je opremu iz Slovenije. Oprema je prešla u carinsko područje BiH preko carinarnice Gradiška, gdje je i ocarinjena. U ovom slučaju, mjesto oporezivanja je GRADIŠKA, jer su tu dobra (oprema) ušla u carinsko područje BiH i tu je izvršeno carinjenje.

Znači i dobra koja se uvoze u BiH, po principu odredišta, prema ZPDV podliježu obavezi obračunavanja i plaćanja PDV-a u BiH.

Postupak obračunavanja PDV-a provodi dotična carinarnica, a poreznim obveznikom se (prema čl. 12. ZPDV) smatra lice u čije ime i za čiji račun se vrši uvoz dobara (ako je uvoznik i korisnik uvoza isto lice), odnosno lice (uvoznik) koje vrši uvoz dobara u svoje ime, a za račun drugog lica (korisnika uvoza) u BiH.

7.1. Mjesto prometa usluga

Principi koji se primjenjuju pri određivanju mjesta oporezivanja usluga su znatno složeniji od principa kod oporezivanja prometa dobara jer kod prometa usluga nije moguće u svakom slučaju primjenjivati princip odredišta.

Prema odredbama čl. 15. ZPDV-u z a promet usluga smatra se da je izvršen u BiH ako obveznik:

1. ima stalno sjedište u BiH iz kojeg se pružaju usluge, ili
2. u nedostatku takvog mjesta, ima stalnu adresu ili uobičajeno mjesto stanovanja u BiH.

Uz odredbe stava 1. ovog člana, mjestom gdje se vrši takav promet usluga smatra se da se nalazi u BiH kada se radi o mjestu gdje:

1. se nalazi nepokretna imovina, ako se radi o pružanju usluge koja je neposrdno povezana s tom nepokretnom imovinom, uključujući djelatnost posredovanja i procjene vrijednosti u vezi s tom nepokretnom imovinom, kao i projektiranje, pripremu i izvođenje radova i nadzor nad njima;
2. se obavlja prijevoz, a ako se prijevoz obavlja u BiH i u inozemstvu (u daljem tekstu: međunarodni transport), odredbe ovog zakona primjenjuju se samo na onaj dio prijevoza izvršen u BiH;
3. je usluga stvarno izvršena, ako se radi o:
  - a) sporednim uslugama u oblasti transporta, kao što su utovar, istovar, pretovar i slične usluge;
  - b) uslugama iz oblasti kulture, umjetnosti, obrazovanja i nauke, sporta, zabavno-estradnim i sličnim uslugama, uključujući usluge organiziranja manifestacija, kao i s njima povezane usluge;
  - c) uslugama procjene vrijednosti pokretne imovine;
  - d) uslugama izvršenim na pokretnoj imovini.

Za usluge navedene u odredbama čl. 15 stav 4. tačke a) – i) definisano je da se mjesto prometa određuje prema primaocu usluga.

8. NASTANAK PORESKE OBAVEZE

Određivanje momenta u kojem nastaje poreska obaveza od višestrukog značaja, te zaslužuju posebnu pažnju u narednom izlaganju.

Nastanak poreske obaveze u prometu dobara i usluga regulisan je *odredbama čl. 17, 18. i 19. ZPDV*.

Pravilno utvrđivanje vremena nastanka porezne obaveze je bitno za pravilo i blagovremeno obračunavanje, prijavljivanje i plaćanje obaveza po osnovu PDV-a.

Tačan “momenat” (datum) nastanka porezne obaveze je bitan da bi se odredilo na koji mjesec se odnosi pojedinačna porezna obaveza, odnosno kojem mjesečnom poreznom prijavom treba obuhvatiti tu obavezu.

Treba napomenuti da ZPDV u BiH po pitanju vremena nastanka, obračunavanja i plaćanja poreznih obaveza, ni po čemu ne razlikuje porezne obveznike pravna lica i fizička lica.

ZPDV u BiH propisuje da SVI obveznici primjenjuju *princip fakturisane realizacije*.

Po ZPDV – generalno, porezna obaveza nastaje u *najranijem mogućem momentu* (što je sa aspekta gotovinskih tokova i likvidnosti, povoljno za javne prihode a nepovoljno za porezne obveznike). Znači, prema čl. 17. ZPDV, porezna obaveza nastaje čim se izvrši bilo koja od slijedećih radnji (zavisno od toga koja je najranija):

1 ISPORUKA DOBARA ILI VRŠENJE USLUGA

2 IZDAVANJE FAKTURE

Obično 1 i 2 nastaju istovremeno, ali može biti i drugačije.

3 PLAĆANJE (ILI DJELIMIČNO) PLAĆANJE IZVRŠENO PRIJE

IZDAVANJA FAKTURE, tj. avansno plaćanje, pri čemu treba imati u vidu i da za sva avansna plaćanja treba biti izdata faktura.

4 Prilikom uvoza dobara u BiH - U MOMENTU NASTANKA OBAVEZE

PLAĆANJA CARINSKOG DUGA (odnosno ako nema carinske obaveze u momentu kada bi ta obaveza nastala kada bi postojala).

5 ZA PROMET DOBRIMA I USLUGAMA – (posebni slučajevi:

Upotreba dobara u vanposlovne svrhe, upotreba lično proizvedenih dobara, promjena svrhe i zadržavanje dobara nakon prestanka poslovanja i korištenje usluga u vanposlovne svrhe) **PO ISTEKU POREZNOG PERIODA ZA VRIJEME KOJEG JE IZVRŠEN PROMET**

6 SVAKA IZMJENA POREZNE OSNOVICE – (po čl. 20. ZPDV)

Znači, u slučaju bilo kakve naknadne izmjene porezne osnovice: u momentu izdavanja fakture ili drugog dokumenta kojim se mijenja porezna osnovica.

8.1. Nastanak poreske obaveze na promet dobara

Prema odredbama čl. 18. ZPDV porezna obaveza na promet dobara nastaje u momentu:

1. **OTPREME ILI POČETKA PREVOZA DOBARA** – primaocu ili trećem licu, po nalogu isporučioaca, primaoca ili trećeg lica o kojem se radi
2. **PREUZIMANJA VLASNIŠTVA NAD DOBRIMA**-od strane primaoca u slučaju ugradnje ili montaže dobara od strane isporučioaca ili, po njegovom nalogu trećeg lica
3. **PRENOSA PRAVA RASPOLAGANJA NA DOBRIMA**
PRIMAOCU, AKO SE DOBRA ISPORUČUJU BEZ OTPREME, ODNOSNO PREVOZA
4. **OČITANJA STANJA ZA OBRAČUN POTROŠNJE** – *VODE, EL. ENERGIJE, PLINA ILI TOPLLOTNE ENERGIJE*
5. **UVOZA DOBARA U BIH** (u carinsko područje BiH)

8.2. Nastanak poreske obaveze na promet usluga

Prema odredbama člana 19. ZPDV usluga se smatra pruženom u momentu:

- kada je izvršeno pojedinačno pružanje usluge
- ako se za pružanje usluga izdaju periodične fakture, za promet usluga smatra se da je završen posljednjeg dana perioda za koji se izdaje faktura
- djelimična usluga smatra se završenom u momentu kada je okončano pružanje tog dijela usluge
- djelimična usluga postoji ako je za određene dijelove ekonomski djeljive usluge posebno ugovorena naknada

9. PORESKA OSNOVICA

Određivanje momenta u kojem nastaje poreska obaveza od višestrukog je značaja, te zaslužuju posebnu pažnju u narednom izlaganju.

Odredbama čl. 20., 21. i 22. ZPDV reguliše se pitanje poreske osnovice.

Poreska osnovica prometa dobara i usluga jeste oporezivi iznos naknade (u novcu, stvarima ili uslugama) koju obveznik primi ili treba da primi za isporučena dobra ili pružene usluge **UKLJUČUJUĆI**:

1. **SUBVENCije** – koje su neposredno povezane sa cijenom tih dobara ili usluga u koju *NIJE UKLJUČEN PDV*

U osnovicu se uračunavaju i:

2. **AKCIZA, CARINA I DRUGE UVOZNE DADŽBINE**, kao i
Ostali javni prihodi *OSIM PDV-a*
3. **SVI SPOREDNI TOŠKOVI** - koje obveznik obračunava primaocu dobara i usluga (provizije, troškovi pakovanja, prevoza, osiguranja i drugi vanredni troškovi koje
4. **IZNOSI OBRAČUNATI NA POVRATNU AMBALAŽU**
5. Bilo koji **TROŠKOVI PRIKLJUČIVANJA, NAKNADE ZA UGRADNJU** i drugi iznosi koji se obračunavaju kupcu od strane isporučioaca dobara ili davaoca usluga kao uslov da se izvrši promet dobara i usluga

PORESKA OSNOVICA kod uvoza dobara u BiH je vrijednost tih dobara utvrđena u skladu sa carinskim propisima.

U OSNOVICU SE URAČUNAVA:

1. **AKCIZA, CARINA I DRUGE UVOZNE DADŽBINE KAO I OSTALI JAVNI PRIHODI, OSIM PDV-a**

P r i m j e r:

- Vrijednost po fa. Ino dobavljača	50.000 KM
- Carina 10%	5.000 KM
- Akciza	1.000 KM
Osnovica PDV	56.000 KM
PDV 17%	9.520 KM

2. **SVI ZAVISNI TROŠKOVI** (provizija, troškovi pakiranja, prevoza i osiguranja) koji nastanu nakon uvoza dobara do prvog odredišta u BiH. *Prvim odredištem smatra se mjesto koje je navedeno u otpremnici ili drugom dokumentu na osnovu kojeg se dobra uvoze u BiH.*

U osnovicu se ne uključuje:

1. POPUSTI I DRUGA UMANJENJA CIJENE

“ U osnovicu se NE UKLJUČUJU popusti i druga umanjena cijena, koji se primaocu dobara ili usluga daju na fakturi najkasnije u momentu izvršenja prometa dobara ili usluga. “

2. TROŠKOVI PLAĆENI U IME I ZA RAČUN DRUGOG

“Iznosi koje obveznik primi od kupca kao naknadu troškova plaćenih u ime i za račun drugog, a koji su u njegovim knjigama knjiženi kao troškovi.“

3. IZNOSI KAMATE

“Iznosi kamata koje je prodavac, odnosno davalac usluga obračunao na iznos koji je kupac dugovao, ako se iz ugovora ili druge dokumentacije o uplatama MOŽE UTVRDITI koji se dio uplata odnosi na kamate.“

9.1. Naknadna izmjena poreske osnovice

Ako se osnovica naknadno izmjeni:

- zbog vraćanja dobara isporučiocu
- zbog popusta koji kupac dobije nakon primljenih dobara ili pruženih usluga
- ili ako se iznos naknade ne može naplatiti nakon iscrpljivanja svih zakonskih sredstava obveznik koji je izvršio promet dobara ili usluga **MOŽE** primjenom čl. 55. stav 6 ZPDV izvršiti ispravku iznosa PDV-a

-ISPRAVKA IZLAZNOG PDV-A JE MOGUĆA ALI UZ ISPRAVKU ULAZNOG PDV-A KUPCA I OBAVJEŠTENJE ISPORUČIOCA

Znači, porezni obveznik-isporučilac dobara i usluga može da izvrši ispravku (umanjenje) ranije obračunatog PDV-a (izlaznog) **SAMO** ukoliko je prethodno primio pismeno obavještenje (knjižno obavještenje) od obveznika kome je izvršen promet dobara i usluga (primaoca) da je taj obveznik izmijenio (umanjio) odbitak svog ulaznog poreza, pri čemu se podrazumijeva da se radi o istom iznosu.

Pored obaveze izdavanja fakture čl. 55. je uređena i obaveza izdavanja knjižne obavijesti, koju obveznik izdaje u slijedećim slučajevima:

- kad se roba vraća nakon ispostavljanja fakture
- kada isporučilac dobara, odnosno davalac usluga nakon ispostavljanja fakture odobri sniženje cijena ili popust
- kada dobavljač dobara, odnosno davalac usluga primi dodatnu uplatu za isporučena dobra odnosno izvršene usluge nakon ispostavljanja fakture.

-KOD UVOZA–CARINSKI DOKUMENTI ILI ODOBRENJE UIO

“ Ako se mijenja PDV obračunat i naplaćen na uvoz dobara, koji porezni obveznik uzima u obzir kao odbitak ulaznog poreza, odbitak ulaznog poreza može se ispraviti *za razliku* koja se javlja, *na osnovu* carinskog dokumenta ili Odluke UIO. “ ZPDV čl. 20. st.13.

“ Ako je PDV za uvoz dobara, koji je odbijen kao ulazni porez, povećan, smanjen ili je obveznik oslobođen obaveze plaćanja, *obveznik je dužan*, na osnovu carinskog dokumenta ili rješenja UIO, ispraviti odbitak ulaznog poreza u skladu s tom izmjenom. “ ZPDV čl. 20. st.

10. PORESKA STOPA

Članom 23. ZPDV utvrđeno je da standardna stopa PDV-a na oporezivi promet dobara i usluga i uvoz dobara u Bosnu i Hercegovinu iznosi 17%.

Opredjeljenje za jedinstvenu poresku stopu proizašlo je iz sljedećih razloga:

- veća finansijska i fiskalna efikasnost;
- stailniji poreski sistem;
- jednostavniji je način obračuna;
- racionalniji poreski sistem;
- smanjenje evazije poreza;
- veća alokativna neutralnost;
- nedovoljno spremna poreska administracija;
- nizak moral poreskih obveznika itd.

Brojne polemike vezano za primjenu jedne ili više poreskih stopa su prisutne, ali dosadašnje iskustvo nam je pokazalo da je sistem poreza na dodatu vrijednost uspješno primjenjen u Bosni i Hercegovini. Period tranzicije je bio najkritičniji period, jer ostavlja mogućnost velikog rasta cijena, inflatornog udara i povećanja nezaposlenosti. Svjedoci smo umjerenog rasta cijena do koga je moralo doći zbog primjene jedinstvene stope od 17% i stabilne vrijednosti domaće valute.

Zbog toga možemo reći da je prelazak na novi poreski sistem donio mnogo toga pozitivnog, uz kontrolisane negativne efekte. Država posjeduje dodatne izvore finansiranja koje može dijelom rasporediti na socijalne fondove, koji bi trebali kompenzirati povećanje cijena osnovnih životnih artikala za najugroženije kategorije stanovništva.

Napominjem da su u članu 27. (izvoz dobara) navedeni prometi dobara i usluga oslobođeni od PDV-a sa pravom na odbitak ulaznog poreza, što se tretira kao nulta poreska stopa.

11. POREZNA FAKTURA

Da bi se postiglo da svaki učesnik u prometu, u pojedinoj fazi prometa, “obračuna” PDV SAMO na vrijednost koja je dodata u toj fazi prometa, neophodno je posjedovanje DOKUMENTA iz prethodne faze, kao i izdavanje DOKUMENTA za tekuću fazu prometa za koju se obračunava PDV.

U SISTEMU PDV-a FAKTURA taj dokument o kojem se govori i to **OSNOVNI DOKUMENT**.

ZA PRODAVCA (ili davaoca usluge) ispostavljanje fakture je OBAVEZA

ZA KUPCA-kao primaoca fakture ista predstavlja VRIJEDNOST i daje pravo na odbitak ulaznog poreza neovisno od momenta plaćanja dobijene fakture.

Zbog navedenog u sistemu PDV-a EVIDENCIJA ulaznih i izlaznih faktura (računa) –odnosno “popularni” KUF I KIF dobijaju na značaju.

Faktura = sistema PDV-a

12. KNJIGOVODSTVO

Članom 56. stav 1 ZPDV utvrđeno je da:

“Svaki obveznik obavezan je voditi knjige s dovoljno podataka koji će omogućiti urednu primjenu pdv-a, uključujući i obračunavanje obaveze pdv-a za svaki period pdv-a i inspekciju od strane UIO”

Dakle, porezni obveznik mora u svom knjigovodstvu osigurati sve podatke potrebne za tačno, pravilno i pravovremeno obračunavanje i plaćanje PDV-a.

PDV koji je obračunat na isporuke dobara i usluga nije prihod poreznog obveznika, a ni PDV zaračunat na ulaznim računima nije rashod poreznog obveznika.

U sistemu PDV-a **EVIDENCIJA** ulaznih i izlaznih faktura (računa) – odnosno “popularni” KUF i KIF dobijaju na značaju.

Knjigovodstvo poreznih obveznika te KUF i KIF moraju se voditi prema načelima tačnosti, urednosti i pravovremenosti prema Zakonu o računovodstvu i reviziji BiH i Međunarodnim računovodstvenim standardima.

Sadržaj KUF-a i KIF-a propisan je čl. 121.-123. Pravilnika o primjeni ZPDV ("Sl. Glasnik BiH" broj: 93/05 i 21/06)

Podaci iz KUF-a i KIF-a se zbrajaju i koriste se za popunjavanje porezne prijave.

KUF i KIF zaključuju se za svaku poslovnu godinu, odnosno i pri prestanku poslovanja.

U uslovima AOP potrebno je na početku nešto više vremena posvetiti organizaciji te izradi (knjigovodstvenih-kompjuterskih) programa kako bi se kasnije obračun poreza mogao efikasno odvijati.

U sistemu PDV-a najviše pažnje je potrebno posvetiti izdavanju računa, jer se na osnovu računa i obračunava porezna obaveza.

U praksi se fakture obično izdaju kompjuterski te je prilikom izrade programa potrebno osigurati da taj program obezbjedi izdavanje faktura sa svim potrebnim odnosno propisanim elementima koje obavezno moraju sadržavati.

Određeni zakonski zahtjevi – konkretno obaveza podnošenja PDV prijava i sama forma te prijave na određeni način usmjerava porezne obveznike na kreiranje “internih” evidencija, koje će im olakšati konkretno-posao popunjavanja PDV prijave.

Porezni obveznici trebalo bi da vode odvojene račune za:

- prodaju registrovanim obveznicima
- oslobođenu prodaju
- izvoz
- prodaju potrošačima iz Federacije BiH, Republike Srpske i Distrikta Brčko.

Vođenje odvojenih računa za prodaju potrošačima iz Federacije BiH, Republike Srpske i Distrikta Brčko je neophodno iz razloga što forma porezne – PDV prijave od obveznika zahtijeva podatke o izvršenom prometu sa potrošačima iz Federacije BiH, Republike Srpske i Distrikta Brčko a što je opet važno kod utvrđivanja ključa raspodjele prihoda sa jedinstvenog računa.

Za taj ključ (koeficijent) raspodjele prihoda sa jedinstvenog računa planirano je da se računa za svaki mjesec – obzirom da je i promet promjenljiva kategorija- koja će se kao takva i pratiti. Sama ta promjenljivost nameće potrebu određenih korekcija u tom ključu za raspodjelu prihoda sa jedinstvenog računa.

Karakteristike PDV-a koje su bitne za knjigovodstveno praćenje PDV-a su:

1. PDV se ne uključuje u troškove nabavke (nabavnu vrijednost) dobara ili usluga
2. Suštinski se oporezuje samo dodata vrijednost u određenoj fazi prometa izvoz dobara ili usluga se ne oporezuje, dok je uvoz oporeziv

13. PERIOD OPOREZIVANJA, OBRAČUNAVANJA I PLAĆANJA PDV-a

- Prema odredbama člana 38. ZPDV " poreski period za koji se obračunava PDV je jedan kalendarski mjesec. Obveznik je dužan obračunati PDV za odgovarajući poreski period na osnovu ukupnog prometa dobara i usluga iskazanih u fakturama u tom poreskom periodu."

- Prema odredbama člana 39. ZPDV "obveznici su dužni svoju PDV obavezu obračunatu za određeni poreski period navesti u mjesečnoj PDV prijavi.

Prijavu iz stava 1. ovog člana obveznik podnosi do 10-og u mjesecu po isteku poreskog perioda.

Obveznik podnosi prijavu za PDV bez obzira da li je obavezan platiti PDV u periodu za koji je prijava podnesena. Prijava za PDV sadrži sve neophodne podatke za obračunavanje poreske obaveze obveznika.

Lica iz poglavlja III. ovog zakona, koja podliježu obavezi plaćanja PDV-a, također plaćaju PDV u rokovima iz stava 2. ovog člana.

Kod uvoza dobara, PDV koji dopijeva na njih obračunava se, naplaćuje i plaća u skladu s propisima zakona koje se odnose na naplatu carinskih i drugih dažbina koje dopijevaju prilikom uvoza. Oblik i sadržaj prijave za PDV propisuje UIO prema propisima donesenim prema ovom zakonu.

Generalno gledano, neovisno od momenta plaćanja dobijene fakture, navedeni iznos PDV-a može se koristiti kao ulazni porez i SALDIRATI sa iznosom poreza koji porezni obveznik duguje u određenom poreznom periodu.

Važno je napomenuti da ulazni PDV se može odbiti samo ako ga je obračunao registrovani PDV obveznik tj. porezni obveznik koji je u sistemu PDV-a.

Izuzetak je kod PDV koji se plaća prilikom uvoza, tj. pravo na odbitak ulaznog PDV-a po osnovu uvoza uslovljeno je dokazivanjem izvršenog plaćanja.

Upravo ova mogućnost saldiranja iznosa poreza koji duguju i iznosa ulaznog poreza koji potražuje navodi porezne obveznike da u sistemu PDV-a budu DISCIPLINOVANI u smislu DOKUMENTOVANJA svake faze prometa dobara i usluga, što u krajnjoj liniji utiče na smanjenje porezne evazije.

PDV (obračunat na fakturi prilikom nabavke nekog dobra) NE ULAZI u nabavnu vrijednost tog dobra (*osim* ako je prema određenim zakonskim određenjima onemogućen povrat (takvog) plaćenog PDV-a ili saldiranje sa obavezama za PDV-a

Znači, odstupanje od ovog pravila postoji u slučajevima kada se PDV iz prethodne faze prometa NE MOŽE povratiti ili saldirati sa obavezama za PDV.

Na kraju poreznog perioda porezni obveznik vrši SALDIRANJE potraživanja na osnovu ulaznog poreza i obaveza za PDV.

Ako je iznos obaveza veći od iznosa potraživanja za ulazni porez, obveznik je dužan utvrđenu razliku uplatiti na propisane račune.

Ako je obaveza za uplatu PDV –a manja od iznosa potraživanja za ulazni porez, tada obveznik ima pravo na povrat poreza-PDV-a.

Tabelarni primjer obračuna PDV-a

1. IZLAZNI PDV	PORESKA OSNOVICA	PDV
1. Prodaja za gotovinu	5.000	850
2. Fakturisana prodaja, naplaćeno	500	85
3. Fakturisana prodaja, nenaplaćeno	200	34
4. Avansi	100	17
5. Vlastita upotreba dobara	100	17
6. Popusti	-20	-3,4
1. IZLAZNI PDV-ukupno	5.880	999,6
2. ULAZNI PDV		
1. Gotovinske kupovine	500	85
2. Fakturisane kupovine, plaćene	1.000	170
3. Fakturisane kupovine, neplaćene	200	34
4. PDV na uvoz		340
5. Dobijeni popusti	-20	-3,4
ULAZNI PDV- ukupno	xy	625,6
3. PDV za obrač. Period (mjesec) (1-2)		374
4. Prenos ulaznog PDV-a iz prethodnog mjeseca (poreski kredit?)		-34
5. PDV za uplatu (3-4)		340

14. POREZNA PRIJAVA I PLAĆANJE PDV-a

Kako bi što ažurnije ispunjavali svoje zakonske obaveze poreski obveznici moraju biti upoznati sa periodom za koji se obračunava PDV kao i rokovima podnošenja porezne prijave i uplate poreza.

Prema članu 39.stav 1. ZPDV, poreski obveznici su dužni da svoju PDV obavezu obračunaju, tj. utvrde za određeni poreski period (tj. za svaki kalendarski mjesec), te da je navedu u mjesečnoj PDV prijavi.

Kao što je već naglašeno, poreska prijava za PDV se **sačinjava isključivo na osnovu faktura (računa) na kojima je iskazan PDV (bilo ulazni ili izlazni), koje trebaju obuhvatiti ukupan promet dobara ili usluga u tom poreskom periodu.**

PDV se plaća najkasnije do desetog u mjesecu za prethodni mjesec! Ako je neko lice uvoznik, plaća PDV pri svakom uvozu dobara u rokovima u kojima se plaća i carina i druge uvozne dažbine.Uprava za indirektno oporezivanje dostavlja poreskim obveznicima porezne prijave za PDV na adrese, jednom mjesečno u pravilnim vremenskim razmacima.

Prijava za PDV treba da sadrži sve neophodne podatke za obračunavanje poreske obaveze obveznika (naziv i identifikacioni broj poreznog obveznika,period za koji se prijava podnosi,podatke o prometu dobara i usluga, podatke o poreskoj obavezi i pravu na odbitak ulaznog poreza za taj mjesec i drugo).

Pravilno popunjena PDV prijava dostavlja se nadležnom Regionalnom centru Uprave za indirektno oporezivanje do naznačenog roka, a ukoliko se to ne učini slijede kazne i kamate koje su regulisane zakonom.Kamata se obračunava i ako se uplata ne izvrši u cijelosti. Zato su blagovremene i tačno popunjene prijave i izvršene uplate najbolji način da bi se izbjegli problemi.

P D V PRIJAVA

BARKOD2		Mestifikacijski broj /	
Naziv poreskog obveznika /		Period /	
Adresa /		Do	
Pališni broj/Mjese /		Dartaviti da: / 10.	
		Regionalni centar	

I. Isporuke i nabavke (svi iznosi iskazani bez PDV-a)

IZLAZI		ULAZI	
Ispuak: (ukljuaj i ispuak u postupku ispuak) osim osim u osim 42:43:	/	SVE nabavke osim osim u osim 42:43:	/
	.00		.00
Vejeđnosni osim:	/	Vejeđnosni osim:	/
	.00		.00
Ispuak osim u osim u osim PDV-a:	/	Vejeđnosni nabavke od osim u osim u osim:	/
	.00		.00

II. Izlazni PDV

Ulazni PDV

PDV osim u osim (ukljuaj i osim)		PDV osim u osim (ukljuaj i osim)	
Od osim u osim u osim PDV osim u osim u osim 42:43:		Od osim u osim u osim PDV osim u osim u osim 42:43:	
	/		/
	.00		.00
PDV osim:	/	PDV osim:	/
	.00		.00
Osim u osim u osim u osim u osim:	/	Osim u osim u osim u osim u osim:	/
	.00		.00
PDV osim u osim (ukljuaj i osim):	/	Iznosi PDV (ukljuaj i osim):	/
	.00		.00

Iznosi PDV-a na uplatu/opravak / osim u osim u osim 42:43

Zakljuak na osim /

OS 9822/2018 osim

III. STATISTIČKI PODACI

PDV na ispuak osim u osim u osim osim u osim u osim PDV osim u osim u osim:

Federacijski BiH	/	.00
Republički Srebreni	/	.00
Državni Distrikt	/	.00

Osim u osim u osim u osim u osim u osim u osim.

Mjese /

Iznosi osim u osim u osim u osim u osim u osim u osim.

Dana /

Palje /

BARKOD 1

15. POSTUPANJE KOD PRIJEMA I OBRADE PRIJAVA ZA POREZ NA DODANU VRIJEDNOST

15.1. Kreiranje PDV prijava

Kreiranje prijave za porez na dodatnu vrijednost (u daljem tekstu: PDV prijava) i vrši se uz pomoć Informacionog sistema Uprave za indirektno oporezivanje (u daljem tekstu: IS UIO). Automatski i/ili manuelno kreiranje novih PDV prijava, PDV prijava po službenoj dužnosti u obliku file formata pdf., za određeni porezni period za registrovane obveznike za porez na dodanu vrijednost (u daljem tekstu: PDV) i za rad u sistemu i za odabranog vršioca usluge štampanja i distribucije (u daljem tekstu: dobavljač) istih, vrši Odsjek za obradu poreznih prijava u Sektoru za poreze Središnjeg ureda Uprave za indirektno oporezivanje (u daljem tekstu: Odsjek).

15.2. Nadležnost za prijem i obradu PDV prijava

Prijem i obradu PDV prijava čuvanje i arhiviranje, izmjene i dopune koje su vezane za iste, kao i sastavljanje određenih dokumenata, izvještaja, obavještenja i slično vrši Grupa za obradu poreznih prijava u Odsjeku za poreze Regionalnog centra UIO (u daljem tekstu: Grupa).

16. POSTUPAK KREIRANJA I ŠTAMPANJA PDV PRIJAVA

16.1. Kreiranje PDV prijava dostava dobavljaču

PDV prijave za svaki porezni period kreiraju se automatski i/ili manuelno u Odsjeku na dan 12. u tekućem mjesecu za naredni mjesec, s tim da prvo kreiranje od počinje od 12.01.2006.godine.

Izuzetno ako je 12. u tekućem mjesecu neradni dan, tada se kreiranje vrši radnog dana koji neposredno prethodi 12. u mjesecu.

PDV prijave se kreiraju za sve obveznike registrovane za PDV, kao i za nove obveznike registrovane za PDV koji se registruju do 12. u tekućem mjesecu odnosno za sve obveznike registrovane za PDV koji su „aktivni“ u registru obaveznika registrovanih za PDV na dan kreiranja.

Automatski i/ili manuelno kreirane PDV prijave u obliku fajla formata pdf. se prebacuju na prenosni medij (CD ili neki drugi prenosni medij) i sa propratnim aktom Odsjek će dostaviti dobavljaču na štampanje najkasnije do 15. u tekućem mjesecu za naredni mjesec odnosno naredni porezni period.

Ukoliko se radi o novom obvezniku registrovanom za PDV koji je registrovan u periodu od 12. do kraja tekućeg mjeseca, izvršiti manuelno kreiranje prijave za PDV samo u sistemu bez dostavljanja dobavljaču.

Odsjek je dužan da vodi evidenciju o kreiranim, predatim na distribuciju i vraćenim (neuručenim) PDV prijavama od strane dobavljača, na obrascu datom u koje se vodi i elektronski.

Odsjek će poslati elektronsku verziju evidencije vraćenih tj. neuručenih PDV prijava od strane dobavljača organizacionim dijelovima UIO nadležnim za kontrolu, za svaki porezni period, a najkasnije do kraja tekućeg mjeseca u kojem su kreirane PDV prijave za naredni mjesec.

Kreiranje PDV prijava se vrši na jeziku i pismu koje je obveznik registrovan za PDV u svom zahtjevu za registraciju odabrao za komunikaciju sa Upravom za indirektno oporezivanje (u daljem tekstu: Uprava).

Sa razvojem IT sistema i mogućnostima elektronskog komuniciranja obveznika registrovanih za PDV sa Upravom kreiranje PDV prijava će biti dodatno regulisano.

16.2.Štampanje PDV prijava i distribucija

Štampanje PDV prijava i distribuciju na adrese obveznika registrovanih za PDV vršit će dobavljač, prema podacima sadržanim u pdf. fajlu koji je istom dostavio Odsjek.

Dobavljač će štampati PDV prijave u jednom primjerku i vršiti distribuciju istih na adrese PDV obveznika.

Grupa će obezbijediti dovoljan broj praznih obrazaca (PDV prijava).

Obrazac PDV prijave biće dostupni i na web adresi Uprave.

17. POSTUPAK PRIJEMA I EVIDENTIRANJA PDV PRIJAVA

17.1.Postupak prijema PDV prijava

Prijem koverti sa PDV prijavama pristiglih poštom koje su označene sa „PDV prijava“ kao i prijem dostavljenih lično vrši nadležna pisarnica, a ista će nakon njihova prijema bez odlaganja predati uposleniku Grupe koji je zadužen da vrši verifikaciju prijema PDV prijava.

Uposlenik Grupe pažljivo otvara kovertu sa PDV prijavom kako se ne bi oštetila PDV prijava ili dio koverta na kome je utisnut datum prijema pošiljke u pošti, zatim se ta koverta u kojoj se nalazila PDV prijava pripaja istoj.

Ako obveznik registrovan za PDV lično predaje PDV prijavu Grupi na zahtjev istog izdaje se potvrda o prijemu.

Evidentiranje prijema PDV prijava može se vršiti u periodu od 1. do 15. u u tekućem mjesecu i van radnog vremena.

Nakon prijema PDV prijava iste se razvrstavaju prema sljedećem:

- a)** PDV prijave koje ne pripadaju mjesno nadležnoj organizacionoj jedinici,
- b)** Redovne PDV prijave (Sve PDV prijave koje nisu pod c) ili d))
- c)** Izmijenjene PDV prijave,
- d)** Dopunske PDV prijave.

Prioritet u evidentiranju prijema imaju redovne PDV prijave koje se evidentiraju u sistemu istog tog dana u modulu prijem PDV prijava (preko bar coda čitača ili manuelnim unosom).

Po izvršenom evidentiranju redovnih PDV prijava evidentira se prijem ostalih koje su stigle tog dana. Originalne PDV Prijave a evidentiraju se u organizacionoj jedinici Uprave gdje su primljene.

Ukoliko su PDV prijave primljene u Središnjem uredu Uprave iste se bez odlaganja evidentiraju istog radnog dana, a najkasnije sljedećeg radnog dana do 11,00 sati predaju Grupi u Regionalnom centru Banja Luka uz evidentiranje prijema istih u sistemu.

Prijave nakon evidentiranja prijema obrađuju u IS UIO (Grupa), a nakon obrade dostavljaju se poštom ili službenom poštom mjesnoj nadležnoj Grupi uz popratni akt radi konačnog čuvanja i arhiviranja

PDV Prijave nakon obrade u IS UIO kopiraju se i ostavljaju u arhivi Grupe koja je izvršila obradu istih. Po izvršenom evidentiranju prijema redovnih PDV prijava u sistem isti će sam kreirati osnovne podatke o prijemu:

Interna dostavna knjiga vodi se sistemski i manuelno . .

Osnovni redni broj prijema je broj za redovne PDV prijave, a podbrojevi su za dopunske, izmijenjene.

Evidentiranje primljenih izmijenjenih ili dopunskih PDV prijava, a koje se primaju nakon prijema redovne PDV prijave, vršiti upisom u sistemu manuelno na način da je osnovni broj već upisan sistemski (redni broj prijema redovne PDV prijave), a podbroj navedenih PDV prijava je broj oblika Po izvršenom evidentiranju prijema redovnih PDV prijava u sistem, kao i evidentiranjem dopunskih ili izmijenjenih PDV prijava u sistemu, na kraju svakog radnog dana štampaju se dva primjerka spiska iz sistema, jedan primjerak spiska ostaje u internoj dostavnoj knjizi, dok drugi primjerak spiska služi za internu dostavu između uposlenika u Grupi.

Knjiga protokola za prijem PDV prijava vodi se sistemski i manuelnim upisom ukoliko obveznik registrovan za PDV za isti period greškom dostavi identičnu PDV prijavu, sistem će takvu PDV prijavu prepoznati kao već podnešenu, ista će se odbaciti zaključkom.

Ako se PDV prijava prima putem pošte i stigla je u organizacionu jedinicu Uprave poslije 10-tog u mjesecu, a na koverti ili drugom dokumentu postoji dokaz da je ista uručena pošti na distribuciju do 10-tog, dan predaje pošti smatraće se danom prijema PDV prijave u Upravu i kao takva će se evidentirati pod tim datumom.

17.2. Formalni pregled PDV prijava i razvrstavanje

Po izvršenim radnjama uposlenik grupe koji radi u nadležnoj pisarnici će iz sistema odštampati spisak, i uz potpis i datum na istom obrascu dostavljati svakodnevno, a najkasnije do 09,00 sati sljedećeg radnog dana šefu Grupe ili ovlaštenom licu iz Grupe na dalje postupanje sa PDV prijavama.

Nakon prijema PDV prijava uposlenici grupe će vršiti sljedeće:

- a) formalni pregled svih PDV prijava,
- b) razvrstavanje PDV prijava po prioritetima obrade, odnosno unosa u sistem IS UIO.

Ukoliko je pregledom utvrđena formalna ispravnost PDV prijave ista se prosljeđuje na razvrstavanje PDV prijava po prioritetima obrade, odnosno unosa u sistem IS UIO.

Razvrstavanje PDV prijava sa osnovnim podacima po prioritetima obrade, odnosno unosa u sistem IS UIO sistemski i/ili manuelno vršiti prema sljedećem:

- a) PDV prijave na kojima je „polje 80“ obilježeno sa oznakom „X“
- b) PDV prijave na kojima u „polje 80“ nije ništa upisano, a u „polju 71“ iskazana negativna porezna obaveza
- c) PDV prijave na kojima u „polje 80“ nije ništa upisano.

Ukoliko je pregledom utvrđena formalna neispravnost PDV prijave poziva se obveznik registrovan za PDV telefonom radi otklanjanja iste, a ako se ne odazove na telefonski poziv dostavlja mu se poziv na formalnu ispravku pismeno, faksom ili e-mailom da u prostorijama Grupe otkloni formalnu neispravnost u podnijetoj PDV prijavi u roku od tri dana.

Ako PDV obveznik otkloni nedostatke u datom roku smatraće se da je PDV prijava bila od početka ispravna.

Ako obveznik PDV ne otkloni nedostatke u određenom roku, ali se usljed toga može po prijavi postupati smatraće se da prijava podnesena, i daje se na obradu. Ako nedostaci u PDV prijavi ne čine prekršaj iz člana 119. Zakona o postupku indirektnog oporezivanja ne podnosi se prijava za pokretanje prekršajnog postupka.

O učinjenim radnjama sačiniti službenu zabilješku u spisu.

Postupak otklanjanja formalne greške na PDV prijavi se nastavlja, a PDV prijava se ne odlaže u arhivu dok se greška ne otkloni.

Ukoliko obveznik PDV ne otkloni formalnu grešku u roku a po prijavi se ne može postupati, podnosi se prijava za pokretanje prekršajnog postupka i smatrat će se da PDV prijava nije ni podnešena.

Prijava za pokretanje prekršajnog postupka predaje se nadležnom prekršajnom organu na dalje postupanje.

Uz prijavu se prilaže kopija poziva za otklanjanje formalnih nedostataka i dokaz o njegovom dostavljanju obvezniku.

O svim podnijetim prijavama za pokretanje prekršajnog postupka vodi se evidencija.

Nakon razvrstavanja PDV prijava iste se odmah predaju na unos podataka u sistem IS UIO.

17.3. Prijem nove PDV prijave

Obveznici mogu dostaviti UIO dvije vrste prijave:

1. prijava sa barcodom
2. prijava bez barcoda (koju obveznik može skinuti sa interneta, dobiti u prostorijama Uprave...).

17.4. Postupak unosa PDV prijave sa barcodom

Postupak unosa prijave sa barcodom je slijedeći:

- otvaramo prozor PRIJAVE, a zatim UNOS PODATAKA.
- Biramo opciju RETURNS RECEPTION (BARCODE).

Nakon što smo otvorili prozor RETURNSHEET – RECEPTION, jednostavno očitamo barcod sa prijave pomoću čitača.

Pri tom su mogući slijedeći slučajevi:

- a) **Zelena boja** u koloni TYPE: očitana prijava je označena *zelenom bojom*, što znači da je prijava tog poreskog obveznika za naznačeni poreski period po prvi put unešena.
- b) **Plava boja:** ukoliko se u koloni TYPE pojavi *plava boja* to znači da prijava tog poreskog obveznika za označeni poreski period već postoji u sistemu, tj. već je unesena (dva puta je očitani isti barcode).
- c) **Crvena boja** u koloni TYPE označava da barcod te prijave tog poreskog obveznika nije generisan od sistema ALICE.
- d) **Narandžasta boja** u koloni TYPE signalizira da je očitani barcode nepoznat sistemu ALICE (dešava se ako putem čitača očitamo barcode sa nekog drugog predmeta, npr. barcode sa kutije cigareta).

17.5. Postupak unosa PDV prijave manuelno

Ukoliko obveznik dostavi prijavu bez barcoda, u sistemu ćemo je zaprimiti manuelno, a na slijedeći način:

- biramo opcije **PRIJAVE → UNOS PODATAKA → RETURNS RECEPTION (MANUALLY)**.
- U slijedećem prozoru koji se potom otvori u polju **NAĐI/POTRAŽI ZA UNOSIMO**:
  - **PDV broj obveznika, te kliknemo na polje NAĐI PREKO PDV BROJA, ili**
  - **Naziv subjekta, te kliknemo na PRONAĐI POSLOVNOG SUBJEKTA.**

Nakon toga odaberemo poslovnog subjekta čiju PDV prijavu unosimo, te kliknemo na **ODABERI POSLOVNOG SUBJEKTA**

Potom će se otvoriti prozor **ODABERI KOJE SU PRIJAVE ZA UNOS PODATAKA**. Tu se odabire poreski period na koji se odnosi zaprimljena prijava.

Period se označava na slijedeći način GGMM (godina, mjesec, npr.: februar 2006. se označava kao 0602, novembar 2006 će se označiti kao 0611).

Nakon označavanja odgovarajućeg poreskog perioda kliknemo na ODABERI. Zatim se otvara prozor kojim nas sistem informiše da je prijava poslovnog subjekta za odgovarajući poreski period označena kao primljena. Sve to potvrdimo sa UREDU. Ovim postupkom je završena evidencija prijema poreske prijave.

17.6. Postupak unosa podataka iz PDV-e prijave

Unos podataka iz PDV prijave vrši se u sistemu IS UIO (modul obrada PDV prijava) unoseći podatke kako su navedeni u PDV prijavi.

Unos podataka iz PDV prijave u sistem IS UIO omogućen je prepoznavanjem PDV prijave određenog PDV obveznika pomoću bar coda sa prijave ili manuelnim odabirom istog.

Prioritet pri unosu podataka u sistem imaju podaci iz PDV prijava koje su razvrstane

Nakon unosa podataka iz PDV prijave uposlenik koji je bio zadužen za unos

Unos podataka sa svih redovnih PDV prijava primljenih u zakonskom roku za podnošenje PDV prijava za jedan porezni period se mora završiti najkasnije do 20. u tekućem mjesecu, za prethodni porezni period

PDV PRIJAVA

Prijavljivanje

Svaki korisnik koji želi koristiti sistem *ALICE PDV*, mora se identifikovati u sistemu. Sledeci ekran se pojavljuje cim korisnik pokrene program:

Slika - Ekran za prijavljivanje

Korisnik treba upisati korisnicko ime i lozinku. Korisnicko ime i pripadajuca lozinka trebaju kao podatak biti dostupni u sistemu. Sistem ce obavijestiti korisnika da je korisnicko ime i / ili lozinka netacna u donjem desnom uglu ekrana za prijavljivanje. Korisnik može izvršiti izbor jezika i njegovog pisma. Obrasci i oznake na tim obrascima bice prikazane na jeziku kojeg korisnik odabere prilikom prijavljivanja. Jezicke postavkeprilikom prijavljivanja određuju i jezik koji se koristi za sacinjavanje izvještaja.

Ako su korisnicka identifikacija i lozinka tacni, korisnik se može prijaviti u sistem *ALICE PDV* i pojavice se sledeci pocetni ekran:

ALICE user manual

Business registration and return sheets processing

Slika - Pocetni ekran, ogranicena korisnicka prava

Gore prikazani ekran ce biti pocetni ekran za korisnike s ogranicenim korisnickim pravima. U zavisnosti od korisnickih prava, ekran se moze razlikovati od korisnika do korisnika.

Potpuni meni se prikazuje korisnicima s pravima administratora:

Slika – Pocetni ekran, sva korisnicka prava

Sada korisnik moze birati svoje menije za obavljanje zadataka.

ALICE user manual

Business registration and return sheets processing

ALICE traka

Na lijevoj strani ekrana nalazi se ALICE traka. Ova traka moze biti namjestena da stoji na jednom dijelu ekrana ili da bude pomicka. Upotrebite oznaku pribadace da traku ucvrstite na ekranu ili da je ucinite pomickom i da reaguje na pokret miša.

– *ALICE* traka fiksirana i ucvršćena na jednom dijelu ekrana

Slika

Pomicna *ALICE* traka

Ako je *ALICE* traka pomicna može se ponovno prikazati pomjeranjem miša iznad sledećeg simbola u gornjem lijevom uglu ekrana:

- Simbol za *ALICE* traku

Opšte napomene :

Napomena:

Naredna objašnjenja su opšta i vrijede za sve obrasce u ALISI koji imaju sledeće opcije. Ove opcije neće biti pojašnjavane sa svaki obrascem jer funkcionišu na isti način na svim obrascima.

1. Za sve informacije prikazane u tabeli (tabelarno), omogućeno je da korisnik informacije iz tabele eksportuje u eksel za dalju obradu. Pritiskom na taster otvara se Eksel sa pregledom podataka. Ova funkcija neće više biti pojašnjavana u priručniku.

2. Kod većine obrazaca korisnik ima mogućnost štampanja tabele. Sve prikazane informacije se mogu poslati na štampanje uz pomoć tastera „Štampanje tabele“

3. Većina svih obrazaca finansijskih transakcija ima filter za period:

ALICE user manual

Business registration and return sheets processing

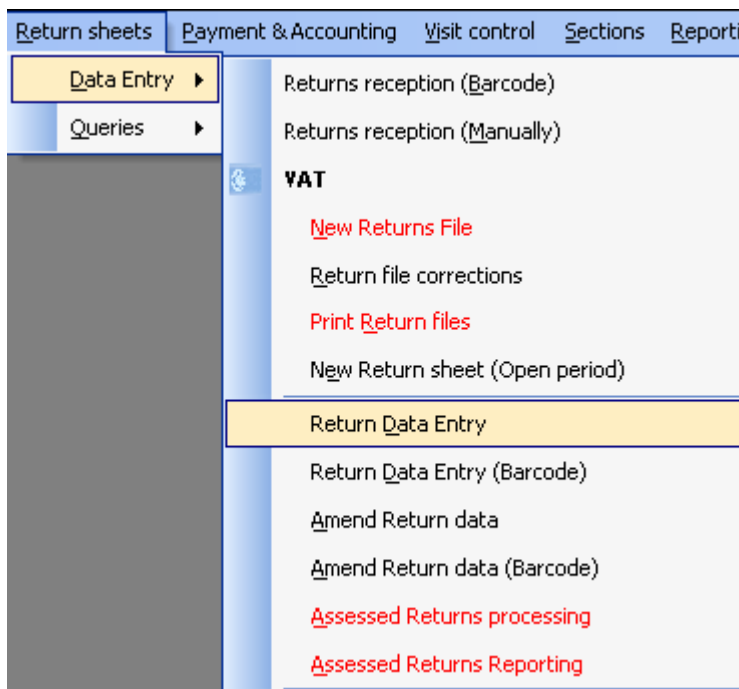
Unos podataka prijave

Obveznici su obavezni da vrate UIO popunjenu prijavu. UIO će primiti te prijave do 10 –og u mesecu. Ako je poreski period mesec, prijave se primaju do 10-og sledećeg meseca.

Službenici UIO će sačuvati podatke u ALICE sistem koji su navedeni u prijavama.

Koristite sledeći meni da pronađete prijavu za unos podataka: „Prijave/Unos podataka/Akciza/Unos podataka prijave“:

Slika

- Meni unosa podataka prijave

Svaka prijava treba da je vec u sistemu jer su prijave napravljene i poštom poslone preduzecu. Koristeci vec spomenuti meni pojavice se „Pronadi poslovnog subjekta“.

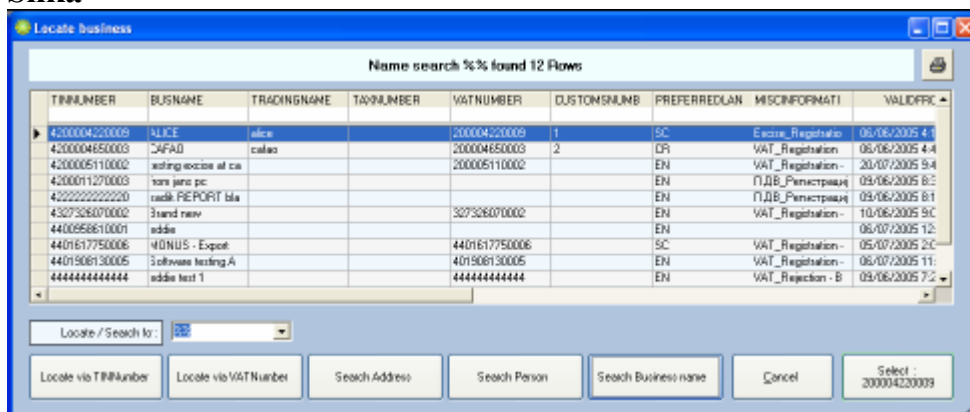
Korisnik može unijeti bilo koji parametar u polje „Nadi/Pretraži:“.

Nakon pritiska na odgovarajuci taster pojavice se rezultat pretrage.

ALICE user manual

Business registration and return sheets processing

Slika

- Rezultat pretrage pronadi poslovnog subjekta

Pritisnite na željeno preduzece iz spiska i pritisnite taster „Odaberi“.

Sistem ce korisniku prikazati obrazac koji navodi sve prijave koje su napravljene i poštom poslone obveznicima.

Slika

WAT Number / Name: 200004220009 ALICE

Select a returnsheet and press the select button

PERIOD	PERIODSTART	PERIODENDOW	REDEMDATE	VERSIONNO	REFUND	OUTPUTVATTOTAL	INPUTVATTOTAL	NETVATLIABILITY
0903	01/03/2005	30/03/2005		0	☒	0.00	0.00	0.00
0908	01/08/2005	31/08/2005		0	☐	0.00	0.00	0.00
0907	01/07/2005	31/07/2005		0	☐	0.00	0.00	0.00

Exit Escal Select Done

- Dostupne prijave

Osjencite željenu i pritisnite taster „Odaberi“ .

Prijava ce se sada prikazati korisniku i spremna je za unos.

ALICE user manual

Business registration and return sheets processing

Slika

- Prazna PDV prijava

Unos podataka prijave može poceti.

Sistem vrši automatsku provjeru obracunatih obaveza ili iznosa preplate. Iznos iz rubrike Izlazni PDV treba biti jednak iznosu u Izlazni PDV-ukupno. Iznos iz rubrike Ulazni PDV treba biti jednak iznosu Ulazni PDV-ukupno.

Ako je Izlazni PDV-ukupno veci od Ulazni PDV-ukupno onda je iznos PDV obaveza jednak Izlazni PDV –ukupno minus Ulazni PDV –ukupno.

Ako je Ulazni PDV –ukupno veci od Izlaznog PDV –ukupno onda je iznos preplate jednak Ulazni PDV –ukupno minus Izlaznog PDV –ukupno.

Ako obracun nije matematicki ispravan ili je van granica tolerancije, prijava ce na to ukazati korisniku crvenim simbolima.

ALICE user manual

Business registration and return sheets processing

Napomena:

Matematicki neispravne prijave se ne mogu memorisati u sistem. Samo onda kada je prijava obracunata ispravno ili u granicama tolerancije (+ / -) korisnik može sacuvati promjene u bazu podataka.

Slika

The screenshot shows a software window titled "Data Entry 200004220009 / 0509". The form contains the following information:

Header Information:
VAT Number: 200004220009
Business name: ALICE
Main address: main street 45, City: 7100 Banja Luka - BA
Period: 0509
Period Start/End: 01/09/2005 -> 30/09/2005
Batch no: MANUAL 0509
Return Type: Normal
Control no: 383836

I. Net Outputs and Net Inputs (all amounts VAT excluded)

Taxable supply other than below (11)	50000	Taxable purchase (21)	10000
Value of Exports (12)	0	Value of Imports ONLY (22)	0
Exempt supplies (13)	0	Purchase from Farmers (23)	0

II. OutputVAT   **III. InputVAT**

VAT Charged by you on Outputs (Goods and Services)		VAT Claimed on Inputs (Goods and Services)	
		VAT registered Traders (41)	5000
		VAT on Input (42)	0
		Lump-sum compensation to farmers (43)	0
Output VAT-total (51)	5000	Input VAT-total (61)	5000

Net Liability for VAT (71) 5000   **Apply for refund (80)**

If you make supplies to NON-VAT registered recipients, You must also analyse VAT amount below

The Federation (32)	0	VAT on supplies made to unregistered recipients in:
Republic of Srpska (33)	0	
Breko District (34)	0	

Return sheet Received date: 09/02/2006
Filing reference: _____

Buttons: Print, Save, Close

- Prijava matematički neispravna

Ako su podaci uneseni i provjera ne prijavljuje grešku korisnik treba da unese datum primanja prijave. Bez datuma primanja, sistem neće dozvoliti korisniku da sacuva podatke.

For archiving purposes the field can be used. The user can put in a filing reference number if the ITA decides to use this field. There is no validation carried out on the correctness of the data in this field.

ALICE user manual

Business registration and return sheets processing

Korisnik može pritisnuti taster „Sacuvaj” da završi sa unosom podataka prijave i memoriše informaciju u bazu podataka.

Sistem će tražiti da korisnik potvrdi da želi da sacuva prijavu u sistemu.

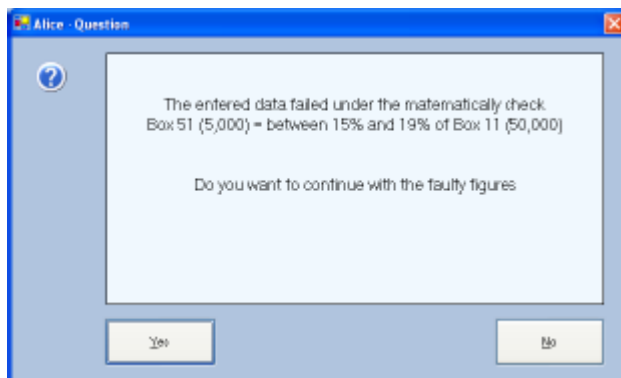
Slika

– Poruka potvrde za memorisanje podataka prijave

Pritiskom na taster „Da“ podaci ce se sacuvati u bazi podataka i prijava se zatvara.

Kada korisnik potvrdi pomenutu poruku sistem zatvara obrazac prijave i ako je ispravna memoriše je. Ako se u toku provjere javi matematicka greška u nekoj rubrici system prijavljuje grešku korisniku:

Slika

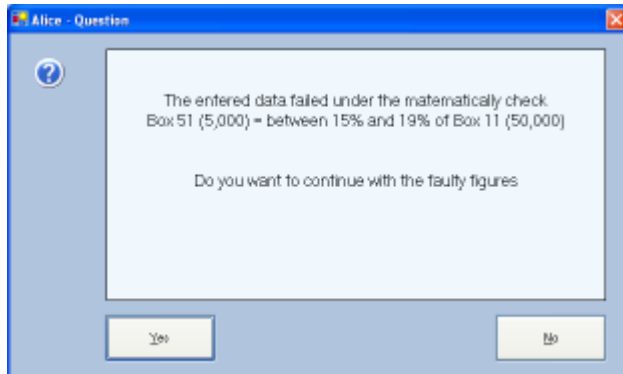

– Poruka o matematicki neispravnoj prijavi

Potrebno je da korisnik odluci da li želi da nastavi s matematicki neispravnim

podacima ili ne. Ako korisnik pritisne taster „Ne“ preusmjerava se ponovo na prijavu i ima mogućnost da ispravi podatke. Ako korisnik odluci da pritisne „Da“ sistem ga još jednom pita za potvrdu:

Slika

– Poruka o neispravnim iznosima prijave

Ako korisnik sada odluči da pritisne taster „Ne“ preusmjerava se ponovo na prijavu. Pritiskom na „Da“ zatvorice se prijava i sacuvace se zajedno sa netacnim podacima.

Izmjena prijave

U slucaju da je obveznik sa pogrešnim podacima popunio prijavu, dozvoljeno mu je da podnese novu za isti poreski period. Nova prijava ce sadržavati samo izmjenu prethodne jer obe cine sumu odgovarajućeg poreskog perioda.

Primjer:

Prijavljene obaveze po šifri prihoda 1= 100

Ipravne obaveze bi trebale biti 1000

Obveznik treba poslati prijavu izmjene sa 900

Ako je obrnut slucaj, (prijavljeno 1000 umjesto 100) obveznik treba da prijavi -900 na izmjenama prijave.

Da bi ste izmjenili postojeću popunjenu prijavu postupite po dole navedenom:

Koristite meni: „Prijave/PDV/Izmjeni podatke prijave“

ALICE user manual

Business registration and return sheets processing

17.7. Postupak unosa podataka iz izmijenjene ili dopunske PDV-e prijave

Unosom podataka iz izmijenjene ili dopunske PDV prijave uposlenik Grupe će vršiti unos manuelno u sistemu za svakog obveznika registrovanog za PDV na modulu „unos PDV prijava“ upisujući u polju „referenca“ pored broja protokola oznaku „a“ ili „b“, a isti znače:

c) Izmijenjena PDV prijava;

d) Dopunska PDV prijava.

Ako ne postoji objašnjenje od strane obveznika o kojoj se vrsti PDV prijave radi (izmijenjena ili dopunska) od istog tražiti dodatno obrazloženje, a o čemu treba sačiniti službenu zabilješku koja se odlaže uz PDV prijavu.

Izmijenjena PDV prijava za određeni porezni period unosi se nakon storniranja prethodno unesene redovne PDV prijave.

Dopunjene PDV prijave za određeni porezni period vrše se nakon unosa prethodno unesene redovne PDV prijave bez storniranja redovne PDV prijave.

Ukoliko je obveznik registrovan za PDV dostavio nakon dopunske PDV prijave izmijenjenu (konačnu) PDV prijavu

18. IZMJENA PDV-e PRIJAVE

Izmijenjena PDV prijava za određeni porezni period unosi se nakon **storniranja** prethodno unesene redovne PDV prijave. Izmjena se može izvršiti samo manuelno.

Postupak izmjene PDV prijave je slijedeći:

- biramo opcije: PRIJAVE→ UNOS PODATAKA→ IZMJENI PODATKE SA PRIJAVE→ NAĐI/POTRAŽI ZA→ biramo period→ ODABERI.

Prikazat će se već unesena PDV prijava poreskog obveznika za odabrani fiskalni period, i to u verziji za čitanje (oivičena crveno). biramo opciju IZMJENA, te u narednom otvorenom prozoru na POVRAT TIP biramo NORMALNO. U polju PONOVO UNESITE KONTROLNI BROJ unosi se četverocifreni kontrolni broj, koji je naznačen u istom prozoru, te nakon toga kliknemo za potvrdu ODABERI · NORMALNO. Sistem traži da potvrdimo storniranje prethodne prijave (DA ili NE).

Potom će se pojaviti nova prazna prijava, u koju možemo unijeti izmijenjene podatke.

Pregled svih podataka i izvršenih radnji na prijavama poreskog obveznika možemo sagledati ako biramo opcije PRIJAVE→UPITI→PRIKAŽI PODATKE SA PRIJAVE.

Pregled svih *izdatih, nedostajućih, zaprimljenih, vraćenih*, te prijava *generisanih po službenoj dužnosti (assessed)* možemo sagledati ako biramo opcije PRIJAVE→UPITI→PRIKAŽI ZAOSTATKE.

U tom slučaju otvorit će se dva prozora.

U *prvom* su prikazani broježani podaci po fiskalnim periodima, i to, pored ostalog:

PERIOD – poreski period, npr. za maj 2006: 0605.

ISSUED – broj izdatih prijava

MISSING – broj prijava koje nam poreski obveznici nisu vratili

ASSESSED – broj prijava koje je sistem generisao po službenoj dužnosti¹

RECEIVED – broj unesenih prijava

RETURNED – broj vraćenih (primljenih/protokolisanih prijava).

U *drugom prozoru*, već zavisno od podataka koje želimo dobiti, možemo izlistati spisak PDV obveznika, birajući opcije NEDOSTAJE, ASSESSED, ZAPRIMLJENO i VRAĆENO.

19. Postupanje u slučaju nepodnošenja PDV-e prijave (odnosno neblagovremenog podnošenja)

Za obveznike registrovane za PDV za koje nije evidentiran prijem redovnih PDV prijava treba automatski i/ili manuelno na dan 20. u mjesecu počev od 20.02.2006.godine za prethodni porezni period izvršiti kreiranje razreza poreza po službenoj dužnosti u sistemu, odnosno ako se vrši prijedlog razreza na osnovu ograničene provjere obavjestiti obveznika o istom. Nakon kreiranja razreza odnosno prijedloga razreza sistem automatski generiše odnosno manuelno će se u Grupi uraditi prijava za pokretanje prekršajnog postupka. Odsjek će spisak obveznika dostaviti organizacionim jedinicama Uprave zaduženim za kontrolu poreskih obveznika i komisiji za prekršaje.

Ako obveznik registrovan za PDV u toku postupka kontrole, a najkasnije do izrade konačnog rješenja o razrezu podnese urednu PDV prijavu i uplati iznos PDV u poreznom periodu ili eventualnu razliku, podnosi se samo prijava za pokretanje prekršajnog postupka.

Metoda za kreiranje razreza u slučaju ne podnošenja PDV prijave su definisane u IS UIO i zavise od službenih podataka koje posjeduje Uprava.

Ako obveznik akcize nepodnese obrazac PDA u propisanom roku, Grupa će spisak takvih obveznika dostaviti organizacionim jedinicama Uprave nadležnim za kontrolu i komisiji za prekršaje.

U slučaju da registrovani obveznik PDV nije blagovremeno dostavio PDV prijavu odnosno, ako je prijavu dostavio prije roka određenog, za istog se podnosi prijava za pokretanje prekršajnog postupka.

20. Čuvanje i arhiviranje PDV-e prijave

Nakon unosa PDV prijave u sistem, štampa se obrazac (Knjiga protokola primljenih PDV prijave) i slaže hronološki u registratore. Pronalaženje i ulaganje kasnijih podataka ili dokumenata uz određenu redovnu ili uz nju izmjenjenu ili dopunsku PDV prijavu vršiće se uz pomoć sistema IS UIO prema datom obrascu

Čuvanje PDV prijave vršiće se prema propisima koji regulišu čuvanje i arhiviranje akata.

21. Postupak otklanjanja grešaka prilikom unosa podataka sa PDV-e prijave

Unosom podataka sa PDV prijave u IS UIO ukoliko nisu popunjena obavezna polja u modulu „Obrade PDV prijava“, a koji se sistemski vežu za unesene podatke sistem će naznačiti očiglednu grešku i neće dozvoliti da se unos sačuva dok se greška ne otklone.

Ako se poslije izvršenog unosa podataka iz PDV prijave u sistemu utvrdi da su podaci tačno uneseni u sistem, ali je obveznik registrovan za PDV, u nekim poljima unio brojčane vrijednosti koje nemaju logičnost u skladu sa propisima (odnosno ako se može iz PDV prijave uočiti da postoji pogrešna primjena zakona koji regulišu indirektno oporezivanje), zahtjeva se postupak ograničene provjere podataka u skladu sa propisima koji regulišu ovu oblast.

Ako se poslije izvršenog unosa podataka iz PDV prijave u sistemu utvrdi da nisu podaci tačno uneseni u sistem u prvom unosu prema podacima koje je dostavio obveznik registrovan za PDV u svojoj PDV prijavi, podaci se ispravljaju u sistemu odmah po saznanju greške, a nakon izmjene podataka štampa se primjerak unesene PDV prijave i spaja sa originalnom PDV

22. ZAKLJUČAK

Prelazak sa jednofaznog sistema poreza na promet, koji se plaća u krajnjoj potrošnji, na svefazni sistem poreza na dodanu vrijednost, predstavlja najznačajniji dio reforme indirektnih poreza koja se obavlja u Bosni i Hercegovini. Prilagođavanja su neophodna, kako poreskih obveznika, tako i poreske administracije. Međusobna saradnja je bitna, jer je funkcionisanje novog poreskog sistema na optimalan način zajednički cilj.

Uprava za indirektno oporezivanje vrši prikupljanje i raspodjelu prihoda od PDV-a u skladu sa propisima koji uređuju prikupljanje i raspodjelu svih prihoda od indirektnih poreza u BiH. Tu prije svega mislimo na Zakon o uplatama na jedinstven račun i raspodjelu prihoda, (Službeni glasnik BiH, broj 55/04). Pravilnik o uplaćivanju indirektnih poreza i ostalih prihoda i taksi.

Od 2006. godine Uprava za indirektno oporezivanje je nadležna za naplatu svih indirektnih poreza, osim naplate zaostalog poreza na promet na ostale proizvode i usluge koje su bile u nadležnosti entitetskih poreznih uprava do kraja 2005. godine.

Uvođenje jedinstvene stope PDV-a od 17% kao i veći obuhvat dobara i usluga koji se oporezuju u odnosu na dosadašnji sistem poreza na promet, prema mnogim procjenama, trebao bi rezultirati bitno većim iznosom ubranih javnih prihoda u prometu. U odnosu na porez na promet proizvoda i usluga, PDV smanjuje uslove za sivu ekonomiju, mnogo je izdašniji i efikasniji, jer obuhvata sve faze prometa. Naplata najvećeg dijela PDV-a se ostvaruje prije maloprodajne faze, tj. kroz sve faze proizvodno-prometnog ciklusa, za razliku od poreza na promet koji se u cijelosti naplaćuje tek u maloprodaji.

Kažemo da je PDV samokontrolirajući jer svaki kupac u lancu prometa vrši kontrolu svog dobavljača sa aspekta:

- porezne registracije dobavljača
- ispravnosti fakture
- pravilnog obračuna i iskazivanja PDV-a.

Sama tehnika primjene PDV-a ograničava poreznu evaziju i uspostavlja sistem dvostruke kontrole među samim poreznim obveznicima.

Opasnost od evazije pri uvozu je smanjena samim tim što se PDV obračunava i naplaćuje odmah na granici.

Ekonomski teoretičari navode i određene nedostatke sistema PDV-a (kao npr: povećano administriranje i tokovi poreskog obveznika, izražena regresivnost, relativno izraženiji inflatorni potencijal, problem raspodjele sredstava) ali je očekivati da će brojne prednosti PDV-a dovesti do pozitivnih ekonomskih i finansijskih tokova u našoj zemlji.

Prema raspoloživim podacima u Upravi za indirektno oporezivanje BiH je registrovano preko **tridesetosamhiljada** poreznih obveznika.

Zaključno sa 14.09.2006. godine Uprava za indirektno oporezivanje je ukupno prikupila **2.999.000.000,00 KM** indirektnih poreza. Kad se od toga iznosa oduzme iznos od 154 miliona koji je UIO vratila po osnovu povrata sredstava izvoznicima, za period januar-juni, pravnim licima koja se bave prometom u BiH za period januar-februar te međunarodnim organizacijama, ostane neto iznos od 2 milijarde i 845 miliona KM.

Posmatrano po uposlenom UIO je prihode sa cca 900.000,00KM po uposlenom (2003 je preko 3000 lica radilo na ubiranju indirektnih poreza) više nego udvostručila, očekujemo da ćemo na kraju godine sa prosječno 2100 uposlenih imati prihod od 1,8 miliona KM po uposlenom.

U 2003. godini šest razjedinjenih administracija potrošilo je na ime prikupljanja indirektnih poreza ukupno 80 miliona KM, (58 miliona tri carinske administracije, te 22 miliona KM kao pripadajući dio od 52 miliona utrošenih od poreznih uprava, a na ime troškova ubiranja indirektnih poreza) dok je UIO u prvih osam mjeseci 2006.godine potrošila 38 miliona KM.

Ukupno prikupljeni indirektni porezi u 2003. godini iznosili su 2,8 milijardi KM.

UIO prema planu za 2006.godinu treba prikupiti 3,5 milijardi indirektnih poreza, ili skoro 700 miliona više nego šest razjedinjenih administracija, a potrošiti 60 miliona, ili 20 miliona manje nego šest razjedinjenih administracija.

Već sada možemo sa sigurnošću reći da će UIO bez ikakvih problema prikupiti planirane prihode u iznosu od 3,5 milijardi KM, pa čak i premašiti ovaj zahtjevni plan.

23. LITERATURA

1. Prof.dr. Latinović i Prof.dr.Bošnjak „INFORMATIKA“ Banja Luka 2004. godina,
2. Prof. dr Jovan Sejmenović, „ JAVNI PRIHODI-UTVRĐIVANJE I NAPLATA“ PPGP „COMESGRAFIKA“ d.o.o. Banja Luka, Banja Luka 2006. godina.,
3. Zakon o PDV komentar i primjena / Revicon d.o.o., Sarajevo 2005. godina.,
4. Prof.dr. Slobodan Komazec,
Prof.dr. Žarko Ristić, „ MONETARNE I JAVNE FINANSIJE „, Beograd,2001. godina.,
5. web stranica Uprave za indirektno - neizravno oporezivanje: www.uino.gov.ba,
6. Zakonom o porezu na dodanu vrijednost (“Sužbeni glasnik BiH br: 9/05 i 35/05)

Gotovi seminarski, maturski, maturalni i diplomski radovi iz raznih oblasti, lektire , puškice, tutorijali, referati - specijalizovan tim za usluge visokokvalitetnog pisanja, istraživanja i obradu teksta za kompletan region Balkana.

Posetite nas na sajtovima ispod:

WWW.MATURSKIRADOVI.NET

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG

WWW.MATURSKI.NET

WWW.MATURSKI.ORG

WWW.SEMINARSKIRAD.INFO

Dostupni smo Vam 24h 365 dana u godini.

Za gotove verzije rada obratiti se na mail:

maturskiradovi.net@gmail.com

061/ 11-00-105

Seminarski, diplomski, maturski radovi, prevodi na engleski i eseji...